

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาการใช้ชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนเอกชน กรุงเทพมหานคร เพื่อให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่ศึกษาชัดเจนยิ่งขึ้น ในบทนี้จึงขออธิบายตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย
2. นโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน
3. ชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนเอกชน
4. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน
  - 4.1 ความหมายสื่อการเรียนการสอน
  - 4.2 ประเภทสื่อการเรียนการสอน
  - 4.3 สื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในระดับประถมศึกษา
5. แนวคิดเกี่ยวกับระบบการใช้สื่อการเรียนการสอน
  - 5.1 การเตรียมการใช้
  - 5.2 การใช้
  - 5.3 การประเมินการใช้
  - 5.4 การจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากการใช้
6. สภาพและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมาเป็นเวลานาน การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยจึงได้มีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับจากอดีตที่เริ่มแรกไม่มีหลักสูตร จนถึงปัจจุบันที่ภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทมากขึ้นต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทย การเรียนการสอนภาษาอังกฤษจึงมีการพัฒนาขึ้นเป็นลำดับ

สำหรับประเทศไทย ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศที่มีผู้นิยมเรียนมากที่สุด ภาษาอังกฤษเริ่มเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2391 ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 โดยพวกมิชชันนารีชาวอเมริกันได้จัดให้มีการสอนภาษาอังกฤษให้แก่เด็กในหมู่บ้านมอญใต้ คลองบางหลวง และได้มีเจ้านาย

และข้าราชการจำนวนมากสมัครเรียนภาษาอังกฤษกับคณะมิชชันนารีชาวอเมริกันจนมีความรู้ภาษาอังกฤษอย่างแตกฉาน ต่อมาในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 พระองค์ทรงเล็งเห็นความสำคัญและประโยชน์ของภาษาอังกฤษ ได้ทรงพระราชดำริเห็นว่า การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นส่วนนำไปสู่ความรู้วิชาการของประเทศ ตะวันตกความเข้าใจในสภาพการเมืองในยุโรปและเพื่อให้ประเทศไทยสามารถรักษาเอกราชไว้ได้ จึงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้จ้างครูฝรั่งมาถวายการสอนภาษาอังกฤษแก่ราชโอรส และราชธิดาในราชสำนัก

ภาษาอังกฤษเริ่มมีบทบาทและความสำคัญในวงการศึกษาของไทยยิ่งขึ้น ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ได้มีพระบรมราชโองการตั้งโรงเรียนสอนภาษาอังกฤษขึ้นในพระราชวัง โดยจ้างชาวต่างประเทศมาทำการสอนพระเจ้าน้องยาเธอและนักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กหลวง จนกระทั่งปี พ.ศ. 2424 ได้โปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีการสอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบ นับเป็นครั้งแรกที่มีการสอนวิชาภาษาอังกฤษเป็นทางการในประวัติศาสตร์การศึกษาไทย และนับตั้งแต่นั้นมาก็มีการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ไม่เพียงแต่ระบบการศึกษาของไทยเท่านั้นที่ให้ความสำคัญต่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ประชาชนทั่วไป นักการศึกษา ครูอาจารย์ และแม้แต่นักเรียนเองต่างก็ยอมรับความสำคัญเช่นกัน จึงมีการนำภาษาอังกฤษมาใช้ในชีวิตประจำวันทั้งในภาษาพูดและภาษาเขียน

ถ้าพิจารณาจากความมุ่งหมายในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย ในระยะแรกนั้นก็เพื่อเตรียมผู้เรียนไปศึกษาต่อในต่างประเทศ ครั้นต่อมามีความจำเป็นต้องติดต่อกับชาวต่างประเทศมากขึ้น อีกทั้งวิทยาการทั้งหลายต้องอาศัยภาษาอังกฤษ เป็นสื่อกลางที่จะเรียนรู้วิชาการให้ลึกซึ้ง จะต้องมีคำตำราภาษาอังกฤษเป็นหลัก ภาษาอังกฤษจึงเพิ่มพูนความสำคัญยิ่งขึ้น จึงได้มีการกำหนดให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาบังคับเรียนในหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการมาโดยตลอด ตั้งแต่หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2438 จนถึงหลักสูตร พ.ศ. 2503 และได้มีการเปลี่ยนแปลงให้วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาเลือกตั้งแต่หลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2518 จนถึงหลักสูตรปัจจุบัน

สำหรับความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรในสมัยแรกๆ นั้นกำหนดไว้กว้างๆ คือ “ให้เรียนภาษาอังกฤษพอใช้เป็นประโยชน์ได้บ้างและให้เป็นหนทางสำหรับเรียนในขั้นต่อไป การพูดถือเอาเป็นสำคัญข้อใหญ่” และได้ใช้ความมุ่งหมายในลักษณะเดียวกันนี้เรื่อยมาจนถึงหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 จึงได้กำหนดความมุ่งหมายที่ชัดเจนยิ่งขึ้นพอสรุปได้ว่า เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญของภาษาอังกฤษว่าเป็นภาษาสำหรับการติดต่อระหว่างชาติ เป็นสื่อกลางในการเรียนรู้วิชาการทั้งหลาย เป็นพื้นฐานในการศึกษาขั้นต่อไป และเพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม วรรณคดีของชนชาติที่เป็นเจ้าของภาษา ตลอดจนจน

มีความรู้ในทักษะทั้งสี่ คือ ฟัง พูด อ่าน เขียน ตามควรแก่ระดับชั้น โดยเน้นการเรียนรู้ ไวยากรณ์ว่าเป็นวิชาที่พูดเกี่ยวข้องกับทักษะโดยใกล้ชิด มีความสัมพันธ์กับทักษะฟัง พูด อ่าน เขียน เท่าๆ กัน จะแยกจากกันไม่ได้

จากความมุ่งหมายและรายการสอนภาษาอังกฤษที่กำหนดไว้ในหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 ระดับต่าง ๆ ประเทศไทยได้จัดให้มีการเรียนการสอนค่อนข้างไปในทางเน้นการพัฒนาทักษะทั้งสี่ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ควบคู่ไปกับองค์ประกอบ 3 ประการของภาษา คือ ระบบเสียง คำศัพท์ และโครงสร้างไวยากรณ์ ซึ่งถ้าจะพิจารณาตามสภาพความเป็นจริงแล้วเด็กไทยอยู่ในสิ่งแวดล้อมแบบไทย ๆ แทบจะไม่มีโอกาสได้พูดภาษาอังกฤษเลย นอกจากเวลาเรียนภาษาอังกฤษในห้องเรียนเท่านั้น อย่างไรก็ตามเด็กไทยอาจจะต้องใช้ความรู้ภาษาอังกฤษในการอ่านหนังสือหรือตำราเรียนที่พิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ เมื่อเรียนในชั้นสูง ๆ ขึ้นไป เช่น ในมหาวิทยาลัย หรือเมื่อออกไปประกอบอาชีพ บางประเภทแต่จากการประเมินผลการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษตามหลักสูตรฉบับ พ.ศ. 2503 ปรากฏว่า การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย ยังไม่ได้ผล สัมกับการลงทุนลงแรง ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุหลายประการ

ประการแรก ผู้เรียนไม่เห็นความจำเป็นหรือประโยชน์ของภาษาอังกฤษโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในชนบท ซึ่งมีสิ่งแวดล้อมอย่างไทยมีชีวิตอยู่อย่างไทย ๆ มีความจำเป็นที่จะต้องใช้ภาษาอังกฤษน้อยมาก จอห์น บี แครร์รอล (John B. Carroll) กล่าวไว้ในการสัมมนาเกี่ยวกับการทดสอบทางภาษาที่กรุงเทพฯ เมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2513 ว่า จากการศึกษาวิจัยพบว่า การที่มีสติปัญญาสูงกับความสัมฤทธิ์ในการเรียนภาษาอังกฤษไม่เกี่ยวข้องกัน เด็กที่มีสติปัญญาสูงไม่จำเป็นต้องมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาอังกฤษสูงเสมอไป แต่เด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ในวิชาภาษาอังกฤษสูงจะเป็นเด็กที่มีความถนัดทางภาษาสูง เมื่อเรื่องของการเรียนภาษาเป็นเรื่องของความถนัด ไม่ใช่เรื่องของสติปัญญา การเรียนภาษาอังกฤษจึงควรเป็นไปตามความถนัด ความสนใจ แรงจูงใจและการเห็นประโยชน์ในการเรียนนั้นของแต่ละบุคคล การถูกบังคับให้เรียนจึงทำให้การเรียนไม่ได้ผลตามที่ควรจะเป็น

อีกประการหนึ่ง การที่จะสอนภาษาอังกฤษให้ได้ผลสมตามความมุ่งหมายนั้น ต้องอาศัยความพร้อม ทั้งทางด้านครู ตำราเรียน อุปกรณ์การเรียนการสอน และอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปริมาณและคุณภาพของครู การไม่มีครูผู้ทรงคุณวุฒิเพียงพอกับการที่จำเป็นต้องสอนภาษาอังกฤษให้กับเด็กทั่วประเทศมีแต่ทำให้เกิดผลเสียการบังคับให้เด็กทั่วประเทศเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาโดยที่ขาดกำลังครู ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ นับเป็นการลงทุนที่ผิดพลาดยิ่ง เพราะการเรียนภาษาจำเป็นต้องได้รับการวางรากฐานที่ถูกต้องมาตั้งแต่เริ่มเรียน เมื่อได้รับการสอนผิด ๆ การแก้ไขและฝึกฝนในสิ่งที่ถูกนั้นแทบจะเป็นไปไม่ได้ หรือได้ก็น้อยมาก ปัญหาเรื่องปริมาณและคุณภาพของครูผู้สอนภาษาอังกฤษ

จึงไม่ใช่จะมีแต่ในระดับประถมศึกษาเท่านั้น มีอยู่ทุกระดับชั้น รวมทั้งระดับอุดมศึกษา เพราะฉะนั้นจึงพบว่าผลการเรียนภาษาอังกฤษของเด็ก จึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร เพราะแทนที่จะได้ใช้เวลาในการสอนและฝึกเพิ่มเติมต่อไปกลับจะต้องสอนซ่อมเสริมอยู่ตลอดเวลา

การที่จะให้ผู้เรียนได้บรรลุวัตถุประสงค์ต่าง ๆ ดังกล่าวนั้น จะอาศัยเฉพาะการเรียนการสอนในชั่วโมงเรียนเพียงอย่างเดียว ย่อมจะไม่เป็นการเพียงพอ เพราะเวลาในแต่ละชั่วโมงมีจำกัด การจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ จึงมีส่วนสำคัญในการเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ ด้วย แต่ทั้งนี้ยังขึ้นอยู่กับครูผู้สอน ซึ่งเป็นผู้มีส่วนบทบาทมากที่สุดในการจัดการเรียนการสอน ถ้าครูรู้จักเลือกวิธีสอนที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของวิชา รู้จักค้นหาเทคนิคใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ก็จะสามารถช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลตามความมุ่งหมายของหลักสูตรได้ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในอนาคต ก็จะมีประสิทธิภาพมากกว่าที่เป็นมาแล้วในอดีต และที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (สุมิตรรา อังวัฒนกุล , 2539)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดจะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เริ่มมีการพัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับจากความต้องการของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และจากการตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่มีเพิ่มมากขึ้น ทำให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเริ่มมีระบบระเบียบแบบแผน มีการกำหนดหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นไปในทิศทางเดียวกัน และหลักสูตรภาษาอังกฤษก็มีการพัฒนาขึ้นตามสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จนมาถึงหลักสูตรภาษาอังกฤษในปัจจุบัน

หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2539

ประเทศไทยได้มีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างเป็นทางการมาเป็นเวลากว่าหนึ่งร้อยปี ตั้งแต่มีพระราชบัญญัติการสอบวิชาพุทธศักราช 2433 (อารีรัตน์ น้ำเพชร, 2530) หลักสูตรภาษาอังกฤษได้มีการพัฒนาและปรับปรุงไปตามกระแสความต้องการของสังคม และตามพัฒนาการทางวิทยาการเกี่ยวกับการเรียนรู้ภาษามาโดยตลอด ในหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 ซึ่งได้ปรับปรุงเป็นฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 ได้จัดให้ภาษาอังกฤษเป็นกิจกรรมให้ผู้เรียนเลือกเรียนในกลุ่มประสบการณ์พิเศษในระดับประถมศึกษา และเป็นวิชาเลือกเสรีในระดับมัธยมศึกษา ซึ่งจะเลือกเรียนหรือไม่ก็ได้ ทำให้เกิดปัญหาในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ให้ได้มาตรฐานขั้นพื้นฐาน

รัฐตระหนักถึงปัญหาของการพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษของคนไทยและพยายามที่จะปรับปรุงให้มีการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตลอดแนวจากระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษา พัฒนาให้ผู้เรียนมีความสามารถทางภาษาอังกฤษในระดับที่สามารถจะติดต่อสื่อสารได้ โดยสามารถที่จะรับและส่งสาร และเกิดความรู้ความเข้าใจสารสนเทศต่างๆ ที่มีอยู่ได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ รู้พอที่จะเลือกสรรสารสนเทศต่างๆ มาก่อให้เกิดประโยชน์แก่การพัฒนาความรู้ ความคิดของตนในบริบทโลก อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศในที่สุด

การที่จะให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว จำเป็นต้องปรับปรุงหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ซึ่งการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ มิได้เป็นวิชาพื้นฐานในระดับประถมศึกษา ผู้เรียนที่เริ่มเข้ามาในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น อาจจะมีทั้งผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษมาแล้ว 6 ปี ในโรงเรียนประถมศึกษาหรือไม่เคยได้เรียนภาษาอังกฤษมาเลยในระดับประถมศึกษา ความแตกต่างจากการจัดการเรียนการสอนจากหลักสูตรฉบับดังกล่าว ก่อให้เกิดความแตกต่างของมาตรฐานชั้นพื้นฐานภาษาอังกฤษของผู้เรียน ตลอดจนโอกาสของการที่จะพัฒนาความสามารถทางภาษาอังกฤษในการออกไปประกอบอาชีพ และการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายให้ปรับปรุงหลักสูตรภาษาอังกฤษ เพื่อให้เกิดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างต่อเนื่องตลอดแนว โดยมุ่งระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดทำหลักสูตร โดยใช้ระดับความสามารถทางภาษาของผู้เรียนเป็นฐาน (Proficiency-Based Curriculum) จึงเป็นหัวใจของการปรับปรุงหลักสูตร พุทธศักราช 2539 (กรมวิชาการ , 2539)

วัตถุประสงค์ของหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาเป็นการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับต้น มีดังนี้

1. เพื่อให้มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา และเหมาะสมกับวัฒนธรรม
2. เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษในระดับต้นอย่างเพียงพอเพื่อการศึกษาต่อหรือนำไปใช้ในการประกอบอาชีพตามความจำเป็น
3. เพื่อให้มีความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆที่เป็นสถานการณ์จำลองหรือสถานการณ์จริง
4. เพื่อให้มีความรู้และความเข้าใจวัฒนธรรมภาษาอังกฤษ
5. เพื่อให้มีนิสัยรักการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยการอ่านหนังสือภาษาอังกฤษ และด้วยสื่อภาษาอังกฤษอื่นๆ

6. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาอังกฤษ เห็นประโยชน์ และคุณค่าของภาษาอังกฤษ

โครงสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ได้มีการกำหนดให้จัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ การจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาเป็นภาษาอังกฤษระดับต้น (Beginner Level) จำแนกได้เป็น 3 ระดับ ดังนี้

1. ภาษาอังกฤษระดับเตรียมความพร้อม (Preparatory Level) กำหนดให้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 และในชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตลอดปีการศึกษา
2. ภาษาอังกฤษระดับอ่านออกเขียนได้ (Literacy Level) กำหนดให้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตลอดปีการศึกษา
3. ภาษาอังกฤษระดับมาตรฐานพื้นฐานตอนต้น (Beginner Level) กำหนดให้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตลอดปีการศึกษา

การกำหนดอัตราเวลาเรียนภาษาอังกฤษ ในระดับประถมศึกษาปีที่ 1-4 ควรกำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 6 คาบ (120 นาที) ต่อสัปดาห์ และควรกำหนดให้เรียนที่ละน้อยแต่กระจายไปตลอดสัปดาห์ สำหรับระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5-6 ควรกำหนดให้เรียนไม่น้อยกว่า 15 คาบ (300 นาที) ต่อสัปดาห์ และควรกำหนดให้เรียนทุกวัน

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาและอัตราเวลาเรียน

ภาษาอังกฤษเตรียมความพร้อม		ภาษาอังกฤษอ่านออกเขียนได้		ภาษาอังกฤษหลัก 1-4	
ป.1	ป.2	ป.3	ป.4	ป.5	ป.6
6คาบ/สัปดาห์ เริ่มเรียนภาค เรียนที่ 2 120 คาบ/ปี	6คาบ/สัปดาห์ 240 คาบ/ปี	6คาบ/สัปดาห์ 240 คาบ/ปี	6คาบ/สัปดาห์ 240 คาบ/ปี	15 คาบ/ สัปดาห์ 600 คาบ/ปี	15 คาบ/ สัปดาห์ 600 คาบ/ปี

หมายเหตุ 1 คาบ = 20 นาที

แนวการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา แนวการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรนี้ มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสื่อสารควบคู่กัน 2 ด้าน คือ ความสามารถในการใช้ภาษา เพื่อเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรม และความสามารถในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษาและเหมาะสมกับสถานการณ์การใช้ โดยมีแนวหลักดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง
2. จัดการเรียนการสอนภาษาด้วยกิจกรรมที่มีความหมายและหลากหลาย ฝึกการสื่อสารในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อให้เกิดความรู้ความสามารถในการใช้ภาษาในสถานการณ์จริง
3. ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนการสื่อสารด้วยการฟังและการพูดในระดับเตรียมความพร้อมเพิ่มเติมการฝึกฝนการสื่อสารด้วยการอ่าน การเขียน และการสะกดคำในระดับอ่านออกเขียนได้ และฝึกฝนการส่งสารและรับสารด้วยการฟัง พูด อ่าน และเขียน ในการเรียนภาษาอังกฤษระดับมาตรฐานพื้นฐานตอนต้น

แนวการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา มีมากมายหลายแนวทางไม่ว่าจะเป็นแนวการสอนแบบไวยากรณ์และแปล วิธีสอนแบบฟังพูด วิธีสอนแบบการตอบสนองด้วยท่าทาง วิธีสอนภาษาแบบกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีสอนตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร และในหลักสูตรภาษาอังกฤษฉบับปัจจุบันนี้ (หลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ฉบับปรับปรุง 2539) นั้นได้ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารในสภาพการณ์ปัจจุบัน

กระบวนการวัดผลและประเมินผลภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา กระบวนการวัดและประเมินผลเน้นการวัดความสามารถในการสื่อสาร ด้วยภาษาอังกฤษ ทั้งในด้านการใช้ภาษาเพื่อเข้าสู่สังคมและวัฒนธรรม และการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้อย่างถูกต้องตามหลักภาษา และเหมาะสมกับสถานการณ์การใช้ วัดทั้งความสามารถในการสื่อสารและความรู้ทางภาษา ผลของการวัดและการประเมินจะนำมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ระดับเตรียมความพร้อมวัดและประเมินผลโดยเน้นการประเมินพฤติกรรมการเรียนของผู้เรียนจากการเข้าร่วมกิจกรรม และความสามารถในการสื่อสารด้วยการฟังและพูด ระดับอ่านออกเขียนได้ วัดและประเมินจากความสามารถในการใช้ภาษาในด้านความเข้าใจ การฟัง พูด อ่าน เขียนและสะกดคำ ส่วนระดับมาตรฐานพื้นฐานตอนต้น วัดความสามารถในการใช้ภาษา โดยประเมินให้ครบถ้วนทั้ง 3 ลักษณะ คือ ประเมินผลก่อนเรียน ประเมินผลระหว่างเรียน และประเมินผลภายหลังเรียน ประเมินทั้งภาคปฏิบัติ ภาคความรู้ และเจตคติ โดยเครื่องมือวัดและประเมินผลที่หลากหลาย

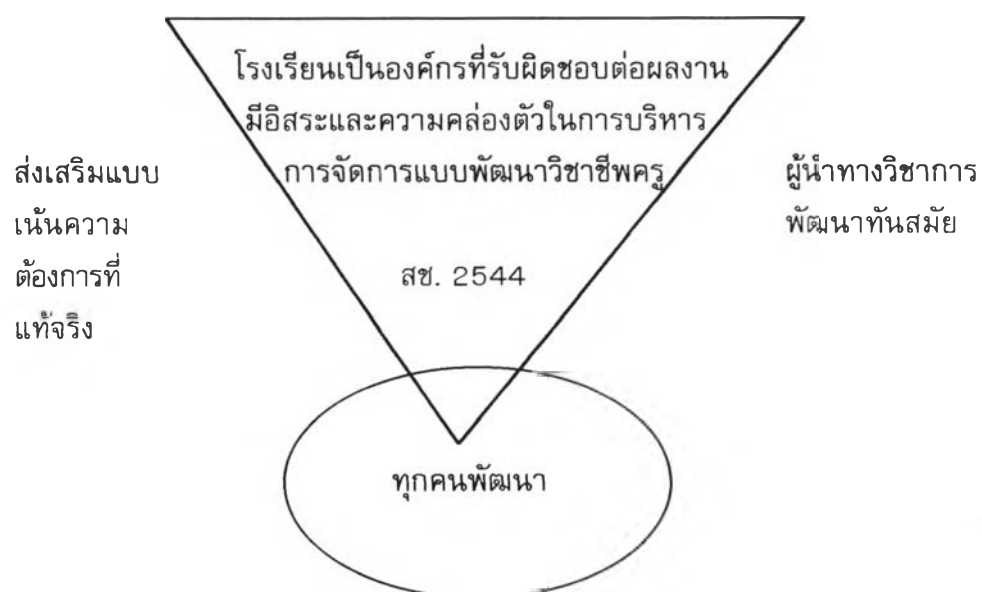
นโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา เอกชน

นโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการปฏิรูปการศึกษาและแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับปัจจุบัน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจึงได้จัดทำแนวทางการพัฒนาการศึกษาเอกชนขึ้นเพื่อพัฒนาบุคลากรและจัดการศึกษาให้มีความทันสมัยเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังจะกล่าวถึงรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในแผนพัฒนาการศึกษาเอกชนฉบับที่ 8 (2540 - 2544) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะพัฒนาบุคลากรทุกคนให้เป็นผู้นำทางวิชาการมีการพัฒนาที่ทันสมัยได้รับการส่งเสริมแบบเน้นตามความต้องการที่แท้จริงอย่างเหมาะสม สนับสนุนโรงเรียนให้เป็นองค์กรที่รับผิดชอบต่อผลงาน มีอิสระและความคล่องตัวในการบริหาร มีการจัดการแบบพัฒนาวิชาชีพครู จนโรงเรียนเอกชนสามารถสร้างผลผลิตด้านทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพและคุณธรรม มีภาพลักษณ์ที่ดี มีความเป็นเลิศทุกด้าน ได้รับศรัทธาอย่างสูงจากผู้รับบริการมากกว่าโรงเรียนรัฐบาล จัดการศึกษาสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของสังคม

นักเรียนมีคุณภาพสูง มีคุณธรรม
โรงเรียนเป็นเลิศทุกด้าน จัดการศึกษาสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริง
ได้รับความนิยมมากกว่าโรงเรียนรัฐบาล

ในการพัฒนาการศึกษาเอกชน ได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายไว้ดังนี้

1. โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนเอกชนทุกประเภท ดังนี้
  - 1.1 โรงเรียนสามัญศึกษา
  - 1.2 โรงเรียนอาชีวศึกษา
  - 1.3 โรงเรียนที่จัดการศึกษานอกระบบ
  - 1.4 โรงเรียนตามนโยบายพิเศษ
  - 1.5 โรงเรียนการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์
2. ผู้บริหารและครู ได้แก่ ผู้รับใบอนุญาต ผู้จัดการ ครูใหญ่ ครู และบุคลากรอื่นในโรงเรียนเอกชนทุกประเภทและทุกระดับการศึกษา
3. นักเรียน ได้แก่ นักเรียนที่กำลังเรียนอยู่ในโรงเรียนเอกชนทุกประเภทและทุกระดับการศึกษา
4. ชำราชการและลูกจ้างประจำสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาเอกชนให้มีความเป็นเลิศ สอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงและสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และเทคโนโลยี
2. เพื่อพัฒนาบุคลากรทุกคนให้เป็นผู้นำทางวิชาการ พัฒนาระบบข้อมูลและกระบวนการที่ทันสมัย ส่งเสริมแบบเน้นความต้องการตามสภาพและความเหมาะสม
3. เพื่อพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพตามคุณลักษณะที่พึงประสงค์

เป้าหมาย

1. โรงเรียนเอกชนจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีระบบการบริหารการจัดการที่คล่องตัว ทันสมัยและเป็นสากล เป็นองค์กรแห่งความรู้ ได้รับศรัทธาจากผู้รับบริการ และชุมชนจนได้รับรองคุณภาพการศึกษาไม่ต่ำกว่าร้อยละ 60 ในปี พ.ศ. 2544
2. โรงเรียนเอกชนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้ลงทุนจัดการศึกษามากขึ้น โดยเพิ่มปริมาณการผลิต กำลังคนในสาขาที่ขาดแคลน โดยเฉพาะในสาขาที่ตลาดมีความต้องการสูง
3. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพของชุมชนและสังคม
4. ครูโรงเรียนเอกชนพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนโดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลายเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้และเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

5. ครูโรงเรียนเอกชนได้รับสวัสดิการและขวัญกำลังใจในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างสงบสุข มีความมั่นคงในอาชีพ เป็นที่ยอมรับและยกย่องในสังคม

6. นักเรียนโรงเรียนเอกชนได้รับการพัฒนาให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ทั้งด้านจิตใจและสังคม ด้านสติปัญญา ด้านสุขภาพอนามัย และด้านการประกอบอาชีพ

7. บุคลากรทุกคนในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้รับการพัฒนาให้เป็นผู้นำทางวิชาการ มีจิตสำนึกในการให้บริการ สามารถส่งเสริมการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนให้มีคุณภาพตามความต้องการและความเหมาะสมกับสภาพที่แท้จริง และมีการจัดสวัสดิการในรูปแบบต่างๆ เพื่อเสริมสร้างขวัญ กำลังใจต่อการปฏิบัติงานอย่างเต็มตามศักยภาพ

เพื่อให้การพัฒนาการศึกษาเอกชนในช่วงปี 2540 - 2544 เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด จึงกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาไว้ 5 ประการ ดังนี้

1. เร่งพัฒนาโรงเรียนเอกชนให้เป็นองค์กรที่บริหารงานโดยคณะบุคคลมีอิสระและคล่องตัวในการดำเนินกิจการ จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพของคน ทั้งด้านจิตใจ สติปัญญา ทักษะ และฝีมือแรงงานให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและรองรับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จะดำเนินการปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบแนวปฏิบัติต่างๆ ให้เอื้อประโยชน์ต่อกัน และรับรองคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างศรัทธาและประกันคุณภาพแก่ผู้รับบริการ

2. ส่งเสริมผู้บริหารโรงเรียนให้จัดการศึกษาอย่างเป็นระบบ มีการจัดการแบบพัฒนาวิชาชีพครู มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล มีแผนพัฒนาโรงเรียนที่กำหนดยุทธศาสตร์และเป้าหมายของความสำเร็จไว้ชัดเจน สามารถดำเนินการให้เกิดผลในทางปฏิบัติตามแบบอย่างแท้จริง

3. ดำเนินการและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของครูโดยการอบรม นิเทศ และร่วมพัฒนาให้สามารถจัดกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพ สอดคล้องตามหลักสูตรของแต่ละระดับและประเภทการศึกษา สร้างเสริมจิตสำนึกและตระหนักในหน้าที่ ครูให้มีความรับผิดชอบต่อวิชาชีพ โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนจะประสานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อสร้างความมั่นคงในอาชีพครูในโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับและยกย่องในสังคมเช่นเดียวกับข้าราชการครูทุกสังกัด

4. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมในการพัฒนานักเรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทุกระดับการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมการจัดกิจกรรมนักเรียนที่ชัดเจน

5. ดำเนินการพัฒนาบุคลากรทุกคนในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ให้เป็นผู้นำทางวิชาการ รู้จักคิดวิเคราะห์บนหลักของเหตุผล มีโลกทัศน์กว้าง มีความคิดริเริ่มในงานและสามารถพัฒนาให้ทันต่อสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป

มีจิตสำนึกในการบริการ สามารถส่งเสริมและร่วมพัฒนาโรงเรียนเอกชนแบบเน้นความต้องการที่แท้จริงตามความเหมาะสม โดยการฝึกอบรม ส่งเสริมการวิจัย และให้โอกาสศึกษาเพิ่มพูนความรู้อย่างทั่วถึง

จากนโยบายการจัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนดังกล่าวจะเห็นได้ว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในภาพรวมที่ทุกส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนา และการจัดการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาก็เช่นกัน การเรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นส่วนหนึ่งของแนวนโยบายในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

นโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ในการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนนั้น ได้มีการศึกษาถึงสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนเอกชนเพื่อให้ทราบถึงสภาพที่เป็นจริงในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนเอกชน เพื่อให้การกำหนดนโยบายเป็นไปอย่างถูกต้องทิศทาง จากการศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนเอกชนดังนี้

1. โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เน้นความสามารถในการอ่าน เขียน จนกลายเป็นการยึดเยียดให้ต้องท่องจำมากกว่าได้ปฏิบัติกิจกรรมที่สอดคล้องกับวัย และความสนใจ
2. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนไม่เคยมีแนวทางในการจัดกิจกรรมเสนอแนะ จึงทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนเอกชนมีความหลากหลาย
3. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สร้างพัฒนาแนวและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเสนอเป็นแนวทางให้ในปีการศึกษา 2535
4. ครูเคยชินกับการสอนแบบเดิมและไม่สามารถจัดกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. ครูที่สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ส่วนมากไม่ได้เรียนการสอนภาษาอังกฤษเป็นวิชาเอกมาโดยตรง

จากสภาพการณ์ดังกล่าวสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ และความต้องการในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนเอกชนขึ้นเป็นนโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายในการ

จัดการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้วนโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนนั้นจะยึดหลักการของหลักสูตรภาษาอังกฤษ ของกระทรวงศึกษาธิการเป็นหลัก และจากการศึกษาคู่มือการฝึกอบรมครูภาษาอังกฤษ ได้กล่าวถึงนโยบายการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สรุปได้ดังนี้

1. ให้โรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ อย่างสอดคล้อง เหมาะสมกับวัย ถูกต้องตามหลักจิตวิทยา พัฒนาการ
2. มีเจตคติที่ดีต่อแนวและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้พัฒนาขึ้น
3. ให้ครูมีพื้นฐานและทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

จากนโยบายดังกล่าวหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้จัดประชุมสัมมนาผู้บริหารและผู้แทนสมาคมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชน เพื่อหาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนเอกชน โดยแบ่งการประชุมสัมมนาเป็นระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา ผลการประชุมสัมมนาปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมประสงค์จะให้หน่วยศึกษานิเทศก์ดำเนินการต่อไปนี้

1. ระดับก่อนประถม จัดทำแนวและแผนการจัดประสบการณ์เตรียมความพร้อมภาษาอังกฤษ พร้อมทั้งสื่อต้นแบบประกอบแนวและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
2. ระดับประถมศึกษา จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 พร้อมทั้งแบบฝึกและสื่อต้นแบบประกอบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
3. ระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา จัดทำเทคนิควิธีสอนภาษาอังกฤษ

จากนโยบายดังกล่าว ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในระดับประถมศึกษา หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จึงได้จัดทำการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษา โดยมีการจัดทำชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สำหรับชั้นประถมศึกษา

ชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนเอกชน

ในปีการศึกษา 2531 หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้สำรวจสภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนเอกชน ระดับประถมศึกษา พบว่าโรงเรียนเอกชนส่วนมากยังจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไม่เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียน บุคลากรในโรงเรียนมีโอกาสได้รับการพัฒนาเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนค่อนข้างน้อย ขาดเอกสารการสอนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เป็นระบบและต่อเนื่อง สภาพการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนจึงขึ้นอยู่กับความสามารถของครูแต่ละคนในแต่ละโรงเรียน และยังขึ้นอยู่กับผู้บริหารโรงเรียนนั้นๆ จึงเป็นผลให้คุณภาพการเรียนการสอนในโรงเรียนไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่มุ่งหวัง

เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของโรงเรียนเอกชน ในระดับชั้นประถมศึกษา มีความหลากหลายและมีความแตกต่างกันไป ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการสอนให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ทางภาษามากกว่า การสอนที่เสริมสร้างทักษะทางภาษาเพื่อให้สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จึงได้ดำเนินการจัดสร้างและพัฒนาชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษขึ้น โดยเริ่มดำเนินการสร้างและทดลองใช้ในโรงเรียน ตั้งแต่ปีการศึกษา 2535 เป็นต้นมา

กระบวนการจัดสร้างและพัฒนาชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

ในการจัดสร้างและพัฒนาชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ได้มีการดำเนินการดังนี้

1. คณะกรรมการประกอบด้วยศึกษานิเทศก์กลุ่มต่างๆ และครูโรงเรียนเอกชนศึกษาเอกสารต่างๆ ได้แก่ หนังสือเรียนวิชาภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ของสำนักพิมพ์ต่างๆ ที่ปรากฏในท้องตลาด และเอกสารประกอบหลักสูตรต่างๆ
2. ครูโรงเรียนเอกชนที่สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 จัดทำแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
3. ที่ปรึกษาตรวจร่างแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
4. ครูโรงเรียนเอกชนที่สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษา และศึกษานิเทศก์ นำแนวการจัดกิจกรรมมาจัดทำเป็นชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
5. คณะกรรมการเสนอที่ปรึกษาตรวจร่าง ปรับปรุง แก้ไขให้ถูกต้องตามหลักวิชาการและวิธีการนำเสนอ

6. ครูผู้สอนชั้นประถมศึกษาประกอบด้วย โรงเรียนขนาดใหญ่ โรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ตรวจสอบความเหมาะสมการนำไปใช้และวิธีการนำเสนอ
7. โรงเรียนเอกชนนำชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ไปทดลองใช้ตลอดปีการศึกษา
- 8.ศึกษานิเทศก์ ติดตามการทดลองใช้ตลอดปีการศึกษา
9. สัมมนาครูผู้ทดลองใช้ชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อสรุปผลการทดลองใช้
10. ปรับปรุงแก้ไขเอกสาร

ชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ที่จัดสร้างขึ้นโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน ประกอบไปด้วยชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับชั้นเรียนละ 1 ชุด โดยในแต่ละชุดประกอบไปด้วยเอกสาร 4 อย่าง ได้แก่

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
2. แบบฝึกประกอบการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
3. สื่อประกอบการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
4. แดบบันทึกเสียงประกอบการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

1. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ประกอบไปด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับ จุดประสงค์ หัวเรื่อง เวลาสอน เนื้อหา ไวยากรณ์ สื่อการเรียนการสอน ความรู้พื้นฐาน ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม ข้อเสนอแนะ และภาคผนวก

ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เล่มที่ 1
จุดประสงค์ที่ 1

จุดประสงค์   กล่าวทักทายและตอบรับการทักทาย

หัวเรื่อง   การทักทายและตอบรับ

เวลาสอน   9-12 คาบ

เนื้อหา   Good morning / Good afternoon
How are you ?
Fine,thank you. And you ?
I'm fine,thank you.

ไวยากรณ์ ไม่มี

สื่อการเรียนการสอน

1. เพลง GOOD MORNING TO YOU
2. หุ่นมือ 4 ตัว

ความรู้พื้นฐาน ไม่จำเป็นต้องมี

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ชั้นที่ 1	1.1 ครูกล่าวทักทายนักเรียนว่า “Good morning.” หรือ “Good afternoon” ตามสถานการณ์จริง 1.2 ครูพูด “Good morning ” หรือ “Good afternoon” ซ้ำหลายๆ ครั้ง แล้วให้นักเรียนพูดตาม
ชั้นที่ 2	2.1 ครูร้องเพลง GOOD MORNING TO YOU ให้นักเรียนฟัง 2-3 ครั้ง 2.2 ครูร้องเพลงนำที่ละวรรค ให้นักเรียนร้องตามจนจบเพลงหลายๆครั้ง จนแน่ใจว่านักเรียนร้องได้ 2.3 ครูเปิดเทปเพลง ครูและนักเรียนร้องพร้อมกัน 2-3 ครั้ง
ชั้นที่ 3	3.1 ครูแนะนำหุ่นมือ 2 ตัวแรกที่ให้ชื่อว่า Mary และตัวที่สองชื่อ Ann 3.2 ให้ Mary และ Ann กล่าวทักทายกันดังนี้ Mary : “Good morning. How are you ?” Ann : “Fine, thank you. And you ?” Mary : “I’m fine, thank you.” 3.3 ครูแนะนำหุ่นมือตัวที่สาม ชื่อ Jill และตัวที่สี่ชื่อ Tom และเชิดหุ่นมือ Jill กับ Tom กล่าวทักทายกันแบบเดียวกับ Mary และ Ann
ชั้นที่ 4	4.1 ใช้หุ่นมือตัวหนึ่งแทนครู อีกตัวหนึ่งแทนนักเรียน กล่าวทักทายกัน โดยครูเป็นผู้พูดนำ ให้นักเรียนพูดตาม 4.2 ครูแบ่งครึ่งนักเรียนในห้อง ครึ่งทางด้านซ้ายกล่าวทักทาย และครึ่งทางด้านขวาตอบรับการทักทาย ต่อจากนั้นก็สลับบทบาทกัน

ชั้นที่ 5 ครูเรียกนักเรียนออกมา 4 คน เพื่อสาธิตการทักทายและตอบรับ ดังนี้

S1 : “Good morning. How are you ?”

S2 : “Fine,thank you. And you ?”

S1 : “I’m fine,thank you.”

S2 : “Good morning. How are you ?”

S3 : “Fine,thank you. And you ?”

S2 : “I’m fine,thank you.”

S3 : “Good morning. How are you ?”

S4 : “Fine,thank you. And you ?”

S3 : “I’m fine,thank you.”

S4 : “Good morning. How are you ?”

S1 : “Fine,thank you. And you ?”

S4 : “I’m fine,thank you.”

ชั้นที่ 6

6.1 ครูให้นักเรียนทั้งชั้นจับคู่กัน ผลัดกันกล่าวทักทาย รับคำทักทาย พร้อมทั้งบอกนักเรียนว่าคูใดที่ปฏิบัติกิจกรรมได้ดีที่สุดจะได้ออกมาเช็ดหุ่นมือ

6.2 ครูคัดเลือกนักเรียน 2 คน ออกมาใช้หุ่นมือ คนละ 1 ตัว กล่าวทักทายกันโดยผ่านหุ่นมือ (ครูควรแนะนำให้นักเรียนรู้จักวิธีเช็ดหุ่นด้วย)

- ข้อเสนอแนะ
1. ครูอาจเลือกใช้เพลงที่เกี่ยวกับการทักทายอื่นๆ ที่เหมาะกับสถานการณ์มาใช้สอนได้ หรือแม้แต่เพลงที่ครูแต่งขึ้นเอง
  2. หุ่นมือที่ใช้เพื่อการแนะนำ อาจกำหนดเป็นชื่ออื่นๆได้ตามความเหมาะสม แต่ควรเป็นชื่อชาวต่างประเทศ

ภาคผนวก

เพลง GOOD MORNING TO YOU

Good morn - ing to you, Good morn - ing to you.

Good morn - ing dear .....Good morn - ing to you.

2. แบบฝึกประกอบการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ

แบบฝึกประกอบการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ ประกอบไปด้วยแบบฝึกหัดสำหรับนักเรียนจำแนกตามจุดประสงค์

ตัวอย่าง แบบฝึกประกอบการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ เล่มที่ 1

แบบฝึกหัดที่ 1
กากบาททับตัวอักษรที่ครูออกเสียง

1. L C Q I
2. H K B P
3. R A T S
4. D O G U
5. J M E Y
6. F W N V
7. B Z X A

จุดประสงค์ที่ 3 อ่านและเขียนตัวอักษรภาษาอังกฤษ

3. สื่อประกอบการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ

สื่อประกอบการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ ประกอบไปด้วยรายละเอียดของสื่อประกอบการสอนจำแนกตามแต่ละจุดประสงค์ รวมไปถึงตัวอย่างสื่อต้นแบบ และขั้นตอนการทำสื่อ

ตัวอย่าง สื่อประกอบการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนภาษาอังกฤษ
เล่มที่ 1

จุดประสงค์ที่ 1
กล่าวทักทายและตอบรับการทักทาย

1. เพลง GOOD MORNING TO YOU

เพลง GOOD MORNING TO YOU

Good morn - ing to you, Good morn - ing to you.

Good morn - ing dear .....Good morn - ing to you.

2. หุ่นมือ 4 ตัว

3. เทป คำ/ประโยค

S1 : "Good morning. How are you ?"

S2 : "Fine,thank you. And you ?"

S1 : "I'm fine,thank you."

S1 : "Good Afternoon. How are you ?"

S2 : "Fine,thank you. And you ?"

S1 : "I'm fine,thank you."

Mary : "Good morning. How are you ?"

Ann : "Fine,thank you. And you ?"

Mary : "I'm fine,thank you."

4. ภาพตัวอย่างสื่อต้นแบบ จำนวน 2 ภาพ

(เป็นภาพผู้หญิง 1 ภาพ ผู้ชาย 1 ภาพ)

4. แดบบันทึกเสียงประกอบการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน
ภาษาอังกฤษ

แดบบันทึกเสียงประกอบการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สอนภาษา
อังกฤษ ประกอบไปด้วยแดบบันทึกเสียงเพลงภาษาอังกฤษจำแนกตามระดับชั้น แดบ
บันทึกเสียงคำ ประโยคภาษาอังกฤษ

ในการจัดสร้างชุดสื่อการจัดการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนได้จัดสร้างชุดสื่อประกอบการจัดการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ สำหรับใช้ในการสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาชั้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในฐานะภาษาต่างประเทศที่ใช้เพื่อการติดต่อสื่อสารเป็นสำคัญ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน , 2537) เพื่อสร้างเสริมทักษะทางภาษาเพื่อให้สามารถใช้ภาษาในการติดต่อสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากแนวคิดดังกล่าวการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การนำชุดสื่อการจัดการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษไปใช้ประสบผลสำเร็จตามที่ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

สำหรับการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น ในช่วง ค.ศ. 1975 ได้มีการเสนอแนวการสอนแบบใหม่ คือ การสอนภาษาเพื่อการสื่อสารชั้น โดยมีความเชื่อว่า ภาษาไม่ได้เป็นเพียงระบบไวยากรณ์ที่ประกอบด้วยเสียง คำศัพท์ โครงสร้างเท่านั้น แต่ภาษาคือระบบที่ใช้ในการสื่อสารหรือสื่อความหมาย ดังนั้นการสอนภาษาจึงควรสอนให้ผู้เรียนสามารถนำภาษาไปใช้ในการสื่อสาร หรือสื่อความหมายได้ ไม่ควรสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เฉพาะรูปแบบ หรือโครงสร้างของภาษาเท่านั้น ทั้งนี้เพราะในการสื่อสารนั้นต้องใช้ภาษาเป็นสื่อเพื่อทำหน้าที่ต่าง ๆ ซึ่งต้องใช้ให้เหมาะสมตามสภาพสังคมด้วย นักเรียนต้องสามารถนำความรู้ดังกล่าวไปใช้ได้จริง ๆ

สมิตรา อังวัฒนกุล (2539) ได้กล่าวถึง การเรียนการสอนด้วยวิธีตามแนวการสอนเพื่อการสื่อสารนั้น อาจสรุปขั้นตอนการสอนที่สำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

1. ขั้นเสนอเนื้อหา (Presentation or Introduction New Language) สำหรับการสอนภาษาต่างประเทศตามแนวการสอนภาษาเพื่อการสื่อสาร การเสนอเนื้อหาจะเน้นที่การให้นักเรียนได้เรียนรู้และทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายและวิธีการใช้ภาษาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการเรียนรู้กฎเกณฑ์ทางภาษาดังกล่าวด้วย

2. ขั้นการฝึก (Practice/Controlled Practice) เป็นขั้นตอนที่ให้ผู้เรียนฝึกใช้ภาษาที่เพิ่งเรียนรู้ใหม่ ในลักษณะของการฝึกแบบควบคุม (Controlled Practice) โดยมีผู้สอนเป็นผู้นำในการฝึกมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนได้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมาย และวิธีการใช้รูปแบบภาษานั้นด้วย มักเป็นการให้นักเรียนฝึกซ้ำ ๆ ตามตัวอย่าง จนกระทั่งสามารถจดจำและใช้รูปแบบภาษานั้นได้แต่ยังไม่เน้นในด้านความหมาย ดังนั้นในการฝึกแบบนี้นักเรียนอาจจะเข้าใจหรือไม่เข้าใจความหมายของรูปแบบภาษาที่ใช้ในการฝึกก็ได้

3. ขั้นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร (Production/Free Practice) เป็นขั้นตอนที่เปรียบเสมือนตัวกลางที่เชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ภาษาในชั้นเรียนกับการนำภาษาไปใช้จริงนอกชั้นเรียน การฝึกใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารโดยทั่วไปจึงมีจุดประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้ลองใช้ภาษาในสถานการณ์ต่าง ๆ ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นเพียงผู้แนะแนวทางเท่านั้น

คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อผู้เรียนมีปัญหาในการทำกิจกรรมและเป็นผู้ให้ข้อมูลป้อนกลับหรือประเมินผลการทำกิจกรรมในภายหลัง

ในการทำกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น นักเรียนควรเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในการทำกิจกรรมเกือบทั้งหมด อย่างไรก็ตาม ครูยังคงมีบทบาทที่สำคัญอยู่หลายประการ วิลเลียม ลิตเติลวูด (William Littlewood 1983 : 18-19) ได้กล่าวถึงบทบาทของครูในการทำกิจกรรมการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารไว้ดังนี้

1. ก่อนทำกิจกรรม ครูมีบทบาทเป็นผู้วางแผนและจัดดำเนินการเกี่ยวกับการทำกิจกรรมในชั้นเริ่มต้นให้ ครูจะต้องอธิบายให้นักเรียนเข้าใจถึงลักษณะของกิจกรรม วิธีทำกิจกรรม ตลอดจนให้ข้อมูลที่จำเป็นในกิจกรรมนั้น ในขั้นตอนนี้ครูอาจใช้ภาษาแม่ในการอธิบายให้นักเรียนเข้าใจว่าจะต้องทำอะไรและทำอย่างไร และถ้าจำเป็นครูอาจสาธิตการทำกิจกรรมให้นักเรียนดูเป็นตัวอย่างครั้งหนึ่งก่อนจากนั้นจึงให้นักเรียนทำกิจกรรมเอง
2. ระหว่างทำกิจกรรม ครูมีบทบาทเป็นผู้คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือเมื่อนักเรียนมีปัญหา ไม่ว่าจะเป็นปัญหาด้านภาษาหรือปัญหาเกี่ยวกับวิธีทำกิจกรรม นอกจากนี้ ครูจะมีบทบาทเป็นผู้ตรวจสอบการใช้ภาษาของนักเรียนด้วยว่าเหมาะสมหรือไม่
3. หลังทำกิจกรรม ครูมีบทบาทเป็นผู้ประเมินและให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียน ในการประเมินการทำกิจกรรมของนักเรียนนั้นครูอาจใช้วิธีการสุ่มเรียกนักเรียนบางกลุ่มให้ทำกิจกรรมหรือเสนอผลงานจากการทำกิจกรรมนั้น สำหรับการให้ข้อมูลป้อนกลับเป็นสิ่งจำเป็นมากเพราะนักเรียนจะได้รู้ถึงความสำเร็จหรือความล้มเหลวในการทำกิจกรรมของตน

การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ แมรี ฟินอคเชียโร และ ซิดนีย์ ซาโก (Mary Finocchiaro and Sydney Sako 1983 : 12-14) ได้สรุปวัตถุประสงค์ของการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาไว้ดังนี้

1. เพื่อประเมินวิธีสอนของครูว่าวิธีสอนแบบใดช่วยให้เกิดการเรียนรู้ และวิธีสอนแบบใดที่ต้องการการปรับปรุง
2. เพื่อประเมินสัมฤทธิผลในการเรียนของผู้เรียนว่ามีความรู้ความสามารถตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้เพียงใด
3. เพื่อจำแนกหรือจัดลำดับความสามารถของนักเรียนแต่ละคน เพื่อจัดชั้นเรียนหรือแบ่งกลุ่มนักเรียนตามความสามารถ
4. เพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่อง และจุดเด่นในการเรียนภาษาของแต่ละบุคคล
5. เพื่อประโยชน์ในการสอนซ่อมเสริมแก่นักเรียนที่เรียนอ่อน หรือล่าช้าเพื่อน
6. เพื่อประเมินประสิทธิภาพในการสอนของครู
7. เพื่อทราบถึงกระบวนการเรียนรู้ภาษาของเด็กในแต่ละระดับอายุ
8. เพื่อทดสอบผลการทดลองเกี่ยวกับการเรียนการสอนในชั้นเรียน

การวัดผลและประเมินผลการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น สามารถทำได้หลายวิธีด้วยกัน โดยการทดสอบ หรือโดยไม่มีการทดสอบ (สุไร พงษ์ทองเจริญ , 2524) การวัดและประเมินผลโดยไม่มีการทดสอบนั้น อาจทำได้โดยการสังเกตความสนใจและความเอาใจใส่ในการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งจากการช่วยทำกิจกรรมต่าง ๆ และอาจจะดูได้จาก ความถูกต้องของภาษาที่ใช้ในการสนทนาโต้ตอบ หรือการซักถามบทเรียนต่าง ๆ นอกจากนี้ อาจประเมินได้จากการทำแบบฝึกหัด ความถูกต้องของการเขียนคำศัพท์และประโยค เป็นต้น

ในการสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนนอกจากผู้สอนจะต้องศึกษาหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนการสอน หนังสือแบบเรียน วิธีวัดและประเมินผลตลอดจนวิธีสอน ภาษาอังกฤษแบบต่าง ๆ แล้ว ผู้สอนจะต้องมีความรู้ความสามารถด้านภาษา ทั้งในเรื่อง ระบบเสียง คำศัพท์ โครงสร้าง และทักษะทางภาษาทั้ง 4 ทักษะ คือ ฟัง พูด อ่าน และ เขียนภาษาอังกฤษเป็นอย่างดีด้วย นอกจากนี้ผู้สอนยังมีงานสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การวางแผนการสอนของตนเอง ครูทุกคนควรจะต้องทำแผนการสอน (Lesson Plan) ซึ่งในการบันทึกสิ่งที่ผู้สอนเตรียมตัวเพื่อพร้อมในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน ทั้งในด้าน เนื้อหา กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล การวางแผนการสอน แบ่งได้เป็น 2 ส่วน ส่วนที่หนึ่ง คือการวางแผนการสอนระยะยาว (Long-Range Plan) เป็นการวางโครงการสอนตลอดภาคการศึกษาว่าจะต้องสอนเนื้อหาเท่าใด โดยแบ่งเนื้อหาเป็น รายวัน รายสัปดาห์ และรายคาบ พร้อมทั้งกำหนด วัน เวลา ที่เตรียมไว้สำหรับ ทดสอบย่อยและทดสอบประจำภาคด้วย โดยกำหนดเนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล อย่างคร่าว ๆ เพื่อให้เห็นความต่อเนื่องของบทเรียน ส่วนที่สอง คือ การวางแผนการสอน รายคาบ (Daily Lesson Plan) โดยทำแผนการสอนแต่ละคาบ ในแผนการสอนระยะยาว มาพัฒนารายละเอียด ประกอบด้วยความมุ่งหมายเฉพาะ วิธีดำเนินการเรียนการสอน เนื้อหา การใช้สื่อและกิจกรรมการเรียนการสอนของครูและนักเรียน และการประเมินผล เฉพาะ บทเรียนนั้น ๆ เพื่อนำไปสอนในชั้นเรียนต่อไป

แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน

ความหมายสื่อการเรียนการสอน

มีนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับสื่อการเรียนการสอน ไว้ดังนี้ ลัดดา สุขศรี (2524) ได้ให้ความหมายของสื่อการเรียนการสอนไว้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง ตัวกลางที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเพื่อทำให้ครูและนักเรียนเข้าใจสิ่งที่ถ่ายทอดซึ่งกันและกันได้ผลดีตรงตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน

หรือเป็นพาหนะนำความรู้ไปสู่ผู้เรียน และทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้เป็นอย่างดี

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2533) ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ว่า สื่อการสอน หมายถึง ระบบสื่อกลางทุกชนิดที่เชื่อมโยงให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายของระบบการเรียนการสอนตามหลักสูตร ตัวอย่างสื่อและเทคโนโลยีการสอน เช่น

1. เอกสารประกอบหลักสูตร เช่น คู่มือครู แผนการสอน
2. ระบบการสอน เทคนิค วิธีสอนและกิจกรรมแบบต่างๆ
3. หนังสือ เช่น แบบเรียน หนังสืออ้างอิง หนังสือเสริมการสอน เสริมทักษะ
4. สื่อวัสดุ เช่น รูปภาพ แผนภูมิ สไลด์ วิดีโอเทป
5. อุปกรณ์การสอนต่างๆ
6. ระบบสื่อที่เกิดจากเทคโนโลยีการสื่อสาร

นอกจากนี้แล้ว สื่อการเรียนการสอนยังหมายความถึง สิ่งต่างๆ ที่ผู้สอนและผู้เรียนนำมาใช้ในระบบการเรียนการสอน เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น(วาสนา ชาวหา,2533)

จากความหมายของสื่อการเรียนการสอนดังกล่าวข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า สื่อการเรียนการสอน หมายถึง สิ่งต่างๆ ที่ผู้สอน ผู้เรียน นำมาใช้ประกอบ หรือเป็นตัวกลางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเภทสื่อการเรียนการสอน

มีนักการศึกษาหลายท่านได้จัดแบ่งประเภทของสื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2523) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอนออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. วัสดุ หมายถึง สิ่งที่ช่วยสอนที่มีการผู้ฟังเปลี่ยนแปลง เช่น ซอล์กซ์ ฟิล์ม ภาพถ่าย ภาพยนตร์ สไลด์ ฯลฯ
2. อุปกรณ์ หมายถึง สิ่งช่วยสอนที่เป็นเครื่องมือ เช่น กระดานดำ กล้องถ่ายรูป เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องรับโทรทัศน์ ฯลฯ
3. กระบวนการและวิธีการ ได้แก่ การจัดระบบ การสาธิต การทดลอง และกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะกิจกรรมที่ครูจัดขึ้นและมุ่งให้นักเรียนปฏิบัติ

โดนัลด์ อีไล (Donald Ely , 1972) ซึ่งได้แบ่งสื่อการสอนตามทรัพยากรการเรียนรู้ (learning Resources) เป็น 5 รูปแบบ ได้แก่

1. วัสดุ (Materials) หมายถึง สื่อที่มีการบรรจุเนื้อหาการเรียนการสอนไว้ในสื่อตัวนั้นแล้ว เช่น ภาพ หุ่นจำลอง แผนที่ แผนภูมิ ซึ่งสามารถใช้งานได้ในตัวของมันเอง สื่อประเภทวัสดุนี้ บางชนิดต้องใช้ร่วมกับสื่อเครื่องมืออุปกรณ์ จึงจะสามารถใช้งานได้อย่างสมบูรณ์ เช่น फिल्मภาพยนตร์ फिल्मสไลด์ แผ่นภาพโปร่งใส เทปบันทึกเสียง เป็นต้น สื่อประเภทนี้ครูอาจจะผลิตเอง หรือผลิตโดยองค์กรอื่นๆ ครูผู้สอนอาจนำสื่อที่มีอยู่ตามธรรมชาติมาใช้ เช่น สื่อประเภทของจริง เป็นต้น

2. เครื่องมือและอุปกรณ์ (Tool and Equipment) หมายถึง สื่อที่นำมาใช้ร่วมกับวัสดุหรือกิจกรรมการเรียนการสอน โดยที่ตัวของมันเองไม่มีเนื้อหาวิชาในการเรียนการสอน แต่เป็นสื่อที่ไปช่วยเสริมสื่ออื่นๆ เช่น เครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายสไลด์ เป็นต้น

3. กิจกรรม (Activities) หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นในโรงเรียน ได้แก่ การเล่นเกม บทบาทสมมติ การแสดงละคร เป็นต้น ส่วนกิจกรรมที่จัดนอกโรงเรียนได้แก่ ทักษะศึกษา การฝึกหัดปฏิบัติตาม การมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชน เป็นต้น

4. บุคคล (People) หมายถึง บุคคลที่จัดขึ้นเพื่อการศึกษาโดยตรง ได้แก่บุคลากรต่างๆ ในโรงเรียน ตั้งแต่ครูใหญ่ ครูประจำชั้น แม้กระทั่งนักเรียนก็ถือว่าเป็นสื่อประเภทบุคคล ซึ่งมีหน้าที่หลักหรือจุดประสงค์เพื่อการเรียนการสอนโดยเฉพาะ หรืออาจเป็นบุคคลที่อยู่ภายนอกโรงเรียน เราก็อาจนำมาเป็นแหล่งวิทยาการ

5. สถานที่หรือสิ่งแวดล้อม (Settings) หมายถึง ห้องปฏิบัติการ ห้องเรียน ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรายบุคคล เป็นสภาพแวดล้อมที่อยู่ภายในโรงเรียน หรือจัดขึ้นเพื่อการศึกษา

วาสนา ชาวหา (2533) ได้จำแนกสื่อการสอนออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทวัสดุ (Software or Material) บางครั้งก็เรียกว่า “สื่อเล็ก (Small Medial)” เป็นสื่อการสอนประเภทสิ้นเปลือง และเสียหายได้ง่าย และเป็นสื่อที่บรรจุเนื้อหาสาระเรื่องราวหรือความรู้ไว้ในลักษณะต่างๆ

สื่อการสอนประเภทวัสดุยังสามารถจำแนกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1.1 วัสดุที่ต้องอาศัยเครื่องมือหรืออุปกรณ์ จึงจะสามารถเสนอเรื่องราวหรือความรู้ หรือเนื้อหาสาระไปยังผู้เรียนได้

1.2 วัสดุที่สามารถเสนอเรื่องราว ความรู้ เนื้อหาวิชาไปสู่ผู้เรียนได้ด้วยตัวมันเองโดยไม่ต้องอาศัย เครื่องมือหรืออุปกรณ์แต่อย่างใด

2. ประเภทเครื่องมืออุปกรณ์ (Hardware or Equipment) บางครั้งเรียกว่า สื่อใหญ่ (Big Media)

3. ประเภทเทคนิคและวิธีการ (Technique and Method) สื่อการสอนประเภทนี้ไม่จัดอยู่ในประเภทวัสดุ หรือเครื่องมือแต่ต้องอาศัยสื่อประเภทวัสดุ เครื่องมืออย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างมาใช้ร่วมกัน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536) ได้แบ่งสื่อการเรียนการสอน ออกเป็น 3 ประเภท คือ

1. วัสดุ
2. อุปกรณ์
3. เทคนิควิธีการ

จากทัศนะเกี่ยวกับประเภทของสื่อการเรียนการสอนดังกล่าว พอสรุปได้ว่าการจำแนกประเภทสื่อการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ และลักษณะของการจำแนกซึ่งสามารถจำแนกได้ดังนี้

1. ประเภทวัสดุสิ้นเปลือง
2. ประเภทเครื่องมือ-อุปกรณ์
3. ประเภทเทคนิคและวิธีการ
4. ประเภทบุคคล
5. ประเภทสถานที่และสิ่งแวดล้อม

สื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา

สื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีหลายประเภท แต่ละประเภทมีคุณสมบัติเฉพาะที่สามารถนำมาใช้ประกอบการเรียนการสอนได้อย่างน่าสนใจ สื่อเหล่านี้จะช่วยให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษพัฒนาได้อย่างรวดเร็ว นอกเหนือจากหนังสือเรียน แบบฝึกหัด คู่มือครู และแถบบันทึกเสียงประกอบบทเรียนแล้ว สื่อภาษาอังกฤษที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน เช่น หนังสือพิมพ์ แบบฟอร์มต่างๆ จดหมาย แผ่นภาพ ป้ายโฆษณา และอื่นๆ นอกจากนี้สื่อของจริงที่พบเห็นรอบๆ ตัว ทั้งในและนอกห้องเรียนก็สามารถนำมาใช้สอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้หากโรงเรียนมีความพร้อมก็อาจพิจารณาใช้สื่อที่เป็นเทคโนโลยีทันสมัย เช่น คอมพิวเตอร์ช่วยสอนภาษา วิดีทัศน์ ศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง สื่อทางไกลและอื่นๆ เป็นเครื่องมือช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถในการใช้ภาษาได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น อุปกรณ์ และสื่อดังกล่าวนี้ ผู้สอนสามารถเลือกใช้หรือสร้างขึ้นให้เหมาะสมกับสถานการณ์การเรียนการสอน สภาพห้องเรียน ระดับและพื้นฐานทางภาษาของผู้เรียน โดยจะต้องแสวงหาความรู้เกี่ยวกับสื่อและพิจารณาเลือกใช้สื่อจนสามารถนำสื่อแต่ละชนิดมาประกอบการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

(กรมวิชาการ , 2539)

สื่อหรืออุปกรณ์เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการสอนภาษาอังกฤษของครูประถม เนื่องจากแนวการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร ครูซึ่งเคยเป็นศูนย์กลางการเรียนจึงถูกลดบทบาทลง เปลี่ยนมาให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางแทน นักเรียนจึงมีโอกาสได้ฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง มีโอกาสร่วมกิจกรรมต่างๆ ทางภาษา เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง สิ่งหนึ่งที่จะเป็นตัวกลางให้ครูถ่ายทอดความรู้ เจตคติ และทักษะไปยังผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพก็คือ สื่อการสอนนั่นเอง

มัทนา ทองใหญ่ (2539) ได้กล่าวถึงสื่อการสอนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับเด็ก ประถมศึกษา ได้แก่

1. ห้องปฏิบัติการภาษา (Sound Lab) การเรียนภาษา คือ การเรียนระบบเสียงซึ่งใช้สื่อความหมาย ดังนั้นการเริ่มต้นเรียนจึงเริ่มต้นด้วยเสียง สื่อหรืออุปกรณ์ที่จะช่วยในการสอนทักษะฟัง พูด ได้อย่างดี คือ ห้องปฏิบัติการภาษา การฝึกให้นักเรียนได้ฟังเสียงและสำเนียงที่ถูกต้องตามหลักศาสตร์ของครูผู้สอนโดยตรงหรือฟังจากเทปซึ่งพูดโดยเจ้าของภาษา นักเรียนจะได้ฟังการออกเสียง stress และ intonation ที่ถูกต้อง และฝึกพูดตามให้เหมือนหรือใกล้เคียงที่สุด ในเวลาเดียวกันครูก็สามารถแก้ไขได้ทันทีที่ถ้านักเรียนออกเสียงผิด

2. เครื่องเล่นเทป เทปปัจจุบันราคาไม่แพงมากนักเมื่อเทียบกับประโยชน์ ใช้สำหรับสอนบทสนทนา สอนเพลงหรือการฟังเพื่อความเข้าใจ (Listening Comprehension) หรือใช้อัดเสียงของนักเรียนเวลาพูดหรืออ่าน แล้วนำมาเปิดให้นักเรียนฟังเพื่อแก้ไขในข้อที่ยังบกพร่องอยู่

3. โทรทัศน์ เทปวีดีโอ ปัจจุบันมีบทเรียนภาษาอังกฤษในรูปแบบเทปวีดีโอมีมากมายตั้งแต่เริ่มเรียน A B C ครูสามารถเลือกซื้อตามเนื้อหาที่ต้องการได้ เทปวีดีโอเนื้อหา การ์ตูน เพลง ก็นำมาเสริมบทเรียนได้เป็นอย่างดี

4. ของจริง ได้แก่ ตัวครู นักเรียน สิ่งของต่างๆ ที่อยู่ในห้องเรียน ของจริงช่วยให้นักเรียนได้ประสบการณ์ตรง ซึ่งเป็นการดีที่สุด ทำให้นักเรียนเข้าใจได้อย่างถูกต้อง ชัดเจน รวดเร็วและจำได้แม่นยำ

5. ของจำลอง ใช้แทนของจริง บางครั้งการนำของจริงมาใช้ประกอบการสอนไม่สะดวก ยากต่อการหา ครูก็สามารถใช้ของจำลองได้ เช่น ผลไม้พลาสติก ตัวสัตว์ต่างๆ ของเล่นเด็ก เหล่านี้เป็นสื่อที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ดีไม่แพ้ของจริง ของจำลองใช้สำหรับสอนคำศัพท์และบทสนทนาได้ดี

6. รูปภาพ เป็นสื่อการสอนที่หาได้ง่าย ประหยัดค่าใช้จ่าย สะดวกในการนำมาใช้หาได้จากเอกสารสิ่งพิมพ์ต่างๆ จากนิตยสาร ปฏิทิน โปสเตอร์ เป็นต้น ครูควรสะสมและรวบรวมภาพต่างๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมตรงกับเนื้อหาบทเรียน โดยนำมาเก็บเป็นหมวดหมู่ เมื่อถึงเวลาต้องการใช้ก็สามารถนำมาใช้ได้ทันที การเลือกรูปภาพมาใช้ในการเรียนการสอน ต้องดูความเหมาะสม ความสนใจและวัยของผู้เรียน เด็กเล็กชอบภาพวาดมากกว่าภาพจริง

ดังนั้น การเลือกใช้ภาพเป็นสื่อสำหรับเด็กเล็ก ๆ ภาพวาดน่าจะดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้ดีกว่าภาพของจริงหรือภาพถ่าย ภาพวาดควรมีลักษณะที่ไม่ซับซ้อน สีสดใส ขนาดใหญ่สามารถมองเห็นได้ชัดเจน รูปภาพใช้สอนแบบสร้าง เช่น ให้อีกตอบคำถามจากรูปภาพ ฝึกแต่งประโยคจากภาพหรือตั้งคำถามจากภาพ เป็นต้น

7. กระดานและชอล์ก สื่อการเรียนการสอนที่ครูคุ้นเคยมากที่สุดใช้ได้ตลอด ประหยัดและมีประโยชน์อย่างยิ่ง เนื้อหาบางเรื่อง อุปกรณ์ต่างๆ ไม่สามารถช่วยทำให้นักเรียนเข้าใจบทเรียนได้ดีกว่ากระดานและชอล์ก กระดานใช้เขียนเฉพาะหัวข้อ หรือสิ่งสำคัญ ที่ต้องการเน้น อันได้แก่ ประโยคตัวอย่าง ไม่ควรใช้เป็นที่จดเนื้อหาวิชาต่างๆ ให้นักเรียนลอกลงสมุด กระดานสามารถรวมจุดสนใจได้ดี ถ้าผู้สอนระมัดระวังในการใช้ นอกจากนี้ครูยังสามารถใช้กระดานเป็นสื่อในการเล่นเกมนานๆ ได้อีกด้วย

8. บัตรคำ เป็นอุปกรณ์อีกอย่างหนึ่งที่จำเป็นและใช้อยู่ประจำเกือบทุกชั่วโมงเพราะมีประโยชน์อย่างมาก ควรมีขนาดเท่ากันและเขียนด้วยลายมือที่อ่านง่ายโตพอสมควร ตัวหนังสือสวยงาม และสีที่ใช้ควรเป็นสีเข้ม เช่น ดำ น้ำเงิน แดง สามารถมองเห็นได้ในระยะไกล บัตรคำใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน สอนคำศัพท์ สะกดคำ และใช้เล่นเกม เป็นต้น

9. แถบประโยค มีความสำคัญเช่นเดียวกับบัตรคำ ใช้เขียนประโยคตัวอย่าง หรือข้อความที่ต้องการเน้น มีวิธีการเขียนเช่นเดียวกับบัตรคำ

10. กระเป๋าหนัง ใช้สำหรับเสียบบัตรคำ บัตรภาพ บัตรอักษร และแถบประโยค มีขนาดโตพอสมควรสำหรับจะเสียบบัตรคำต่อกันเป็นรูปประโยคได้ ใช้ได้ดีทั้งขณะสอนอยู่ และใช้ติดแขวนไว้ให้นักเรียนดูเพื่อทบทวนสิ่งที่เรียนไปแล้ว

11. บัตรอักษร สำหรับใช้สอนนักเรียนที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษมีขนาดใหญ่ สามารถมองเห็นได้ชัดเจนในระยะไกล บัตรอักษรไม่ควรเขียนตัวอักษรโดด ควรจะแสดงเส้นวิธีการเขียนที่ถูกต้อง

12. หุ่น ที่ครูสามารถทำขึ้นง่ายๆ ไม่สิ้นเปลืองมากนักใช้สำหรับสอนบทสนทนา ฝึกพูดสนทนา แสดงบทบาทสมมติ

13. กระดานนิเทศ ในห้องเรียนต่างๆ ไปมักมีกระดานนิเทศอยู่ ครูมักใช้ติดภาพ คำศัพท์ รูปประโยคที่เรียนไปแล้วเป็นการทบทวนบทเรียน เพื่อให้กระดานนิเทศดึงดูดความสนใจของนักเรียนยิ่งขึ้น จึงควรจัดในลักษณะที่ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในสิ่งที่ครูจัดให้นักเรียนด้วย หรือติดผลงานของนักเรียน ซึ่งนักเรียนจะให้ความสนใจมากกว่าที่ครูเอง

14. สื่อสำหรับกิจกรรมเกมต่างๆ เกมต่างๆ เป็นกิจกรรมที่จำเป็นสำหรับการสอนเด็กเล็ก เด็กจะสนุกสนาน เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้โดยไม่รู้ตัว ในขณะที่ฝึกการใช้ภาษา ฉะนั้นครูจึงต้องคิดค้นผลิตสื่อไว้ใช้ในกิจกรรมเกมต่างๆ ด้วย

15. สื่อคัมขั้นเรียน เด็กเล็ก ๆ สมาธิสั้น มักไม่อยู่นิ่งเฉย ยิ่งเมื่อมีกิจกรรมเกม เด็ก ๆ สนุกสนานจึงมักลืมข้อตกลง กติกาต่างๆ ที่วางไว้ การส่งเสียงดังเกินไปทำให้ความมีระเบียบวินัยของห้องหายไป ครูจึงควรทำสื่อเพื่อคัมขั้นเรียนเพื่อช่วยให้นักเรียนอยู่ในระเบียบเวลาเดียวกันสื่อนี้ก็จะเป็นรางวัลหรือแรงเสริม ให้นักเรียนตั้งใจเรียนได้โดยอัตโนมัติ

สื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาที่มีมากมายหลายอย่างหลายประเภท ครูจึงต้องเลือกใช้ และผลิตให้เหมาะกับกิจกรรม เนื้อหาที่ต้องการสอน แต่สิ่งที่สำคัญที่ครูพึงระลึกไว้ นั่นคือการเรียนการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารนั้น จะต้องเน้นการใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อในการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน โดยยึดเป็นแนวปฏิบัติที่สำคัญ อันจะก่อให้เกิดความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารอย่างแท้จริง

จากที่กล่าวมาแล้วจะเห็นได้ว่า สื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษมีมากมายหลายอย่าง สื่อการสอนมีบทบาทช่วยส่งเสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน นักเรียนเป็นผู้มีบทบาทในการเรียนรู้โดยการทำกิจกรรม และได้รับประสบการณ์ต่างๆ และในบางครั้งการใช้สื่อการสอนจึงเป็นไปในรูปของสื่อประสม ซึ่งได้ผลดีกว่าการใช้สื่ออย่างใดอย่างหนึ่งแต่เพียงอย่างเดียว การใช้สื่อประสม อาศัยหลักการนำเอาสื่อการสอนหลายๆ อย่างมาสัมพันธ์กันและมีคุณค่าที่ส่งเสริมซึ่งกันและกัน สื่อการสอนอย่างหนึ่งอาจใช้เพื่อสร้างความสนใจ ในขณะที่อีกอย่างหนึ่งใช้เพื่ออธิบายข้อเท็จจริงของเนื้อหา และอีกชนิดหนึ่งอาจใช้เพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้งและป้องกันการเข้าใจผิด (Carlton W.H. Erickson , 1970)

ได้มีนักการศึกษาและนักเทคโนโลยีทางการศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับสื่อประสมหรือชุดการเรียนการสอน ไว้หลายท่านดังนี้

วาสนา ชาวหา (2525) ได้กล่าวถึงชุดการเรียนการสอน(Instructional Package) ไว้ว่า หมายถึง การวางแผนการเรียนการสอนโดยใช้สื่อต่างๆร่วมกัน(Multi media Approach) หรือหมายถึงการใช้สื่อประสมเพื่อสร้างประสบการณ์ในการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและเป็นไปตามที่วางไว้โดยจัดไว้เป็นชุดในลักษณะของหรือกล่อง และได้จัดแบ่งชุดการเรียนการสอนออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ชุดการเรียนการสอนประกอบการบรรยาย สำหรับครูใช้สอนนักเรียนเป็นกลุ่มใหญ่หรือชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วยสิ่งต่างๆ ที่ครูต้องใช้เสนอความรู้ให้แก่นักเรียนสิ่งที่ใช้บรรจุในชุดการเรียนการสอนประเภทนี้คือ
  - 1.1 คู่มือครูซึ่งเปรียบเสมือนแผนการสอนหรือบันทึกการสอนของครู
  - 1.2 สื่อการเรียนการสอน (Instructional Media) ที่ใช้ประกอบการสอนเพื่อให้บรรลุความมุ่งหมายสื่อการเรียนการสอนนี้มีหลายชนิด
  - 1.3 แบบฝึกหัดเสริมทักษะ
  - 1.4 แบบทดสอบที่ใช้ทดสอบก่อนและหลังการเรียนการสอน
2. ชุดการเรียนการสอนสำหรับกิจกรรมกลุ่มหรือสำหรับนักเรียนเรียนตามลำพังเป็นกลุ่มเล็กๆ ประกอบด้วย
  - 2.1 คู่มือครู

2.2 สื่อสำหรับศูนย์กิจกรรม

2.3 แบบฝึกปฏิบัติ

2.4 แบบทดสอบสำหรับการประเมินผล

3. ชุดการเรียนการสอนเป็นรายบุคคล คือ ชุดการเรียนการสอนที่จัดโปรแกรมการเรียนสำหรับผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อส่งเสริมความสามารถของแต่ละบุคคลให้พัฒนาการเรียนรู้ของตนเองไปจนถึงขีดสุดความสามารถ

แนวความคิดดังกล่าวสอดคล้องกับที่ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2518) ได้กล่าวถึงชุดการเรียนไว้ว่า ชุดการเรียนประกอบด้วยสื่อประสมในรูปของวัสดุ อุปกรณ์ และวิธีการตั้งแต่สองอย่างขึ้นไปบูรณาการโดยใช้วิธีการจัดระบบ และจำแนกส่วนของชุดการเรียนไว้ 4 ส่วน คือ

1. คู่มือสำหรับครูผู้ใช้ชุดการเรียน
2. คำสั่ง หรือการมอบงาน เพื่อกำหนดแนวทางการเรียนให้นักเรียน
3. เนื้อหาสาระ อยู่ในรูปของสื่อประสม และกิจกรรมการเรียน ตามวัตถุประสงค์
4. การประเมินผล เป็นการประเมินผลของกระบวนการ ได้แก่แบบฝึกหัด เป็นต้น

สื่อการเรียนการสอนมีมากมายหลายรูปแบบ และหลายประเภท ไม่ว่าจะเป็นสื่อการเรียนการสอนโดยทั่วไป หรือสื่อประสม ผู้ที่นำสื่อดังกล่าวมาใช้ควรจะต้องมีการศึกษาและเตรียมการ นั่นคือมีการจัดระบบของการใช้สื่อการเรียนการสอนต่างๆ ดังกล่าว เพื่อให้การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้บังเกิดผลสูงสุด

แนวคิดเกี่ยวกับระบบการใช้สื่อการเรียนการสอน

จากความหมายของสื่อการเรียนการสอน และประเภทของสื่อการเรียนการสอนที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้นจะเห็นได้ว่าสื่อการเรียนการสอนนั้นมีมากมายหลายรูปแบบและหลายประเภท ในการเรียนการสอนครั้งหนึ่งๆ นั้นผู้สอนคงจะต้องใช้ความรู้ความสามารถในหลายๆ ด้านเพื่อช่วยให้การเรียนการสอนในครั้งนั้นๆ ประสบผลสำเร็จ ผู้สอนจะต้องรู้จักใช้อุปกรณ์ แผนการสอน สื่อการสอน หรือแม้แต่แบบฝึกหัด หนังสือเรียน และอื่นๆ ในการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม ดังนั้นไม่จำเป็นที่จะการใช้สื่อการสอนแต่เพียงอย่างเดียว หรือการใช้ชุดสื่อการสอนทั้งส่วนที่ครูใช้ หรือนักเรียนใช้ ครูผู้สอนจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องรู้จักระบบ ขั้นตอน วิธีการใช้ เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วารินทร์ รัชมิพรหม (2531) ได้กล่าวถึงการวางแผนระบบการใช้สื่อไว้ว่า ต้องมีการวางแผนอย่างระมัดระวัง โดยเฉพาะการใช้สื่อประกอบการสอน Heinich ,Molenda, and Russel ได้แนะนำรูปแบบการวางแผนการสอนที่ใช้สื่อร่วมด้วยเรียกว่า The ASSURE Model ซึ่งเป็นคำย่อ แยกได้ดังนี้

A = Analyze Learner Characteristics เป็นลำดับแรกในการวางแผน เป็นการวิเคราะห์คุณลักษณะของผู้เรียน เพื่อจะเลือกสิ่งที่ดีที่สุดให้ตรงกับจุดมุ่งหมาย

สื่อการสอนที่จะใช้ให้เกิดประสิทธิภาพนั้น จะต้องสัมพันธ์กันระหว่างคุณลักษณะของผู้เรียนกับเนื้อหาวิชาของสื่อการสอนและการนำเสนอสื่อ นั้น องค์ประกอบหลายๆ อย่างที่เกี่ยวกับผู้เรียนจะทำให้สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับสื่อที่ดีและกระบวนการสอนที่ดีได้

อันดับแรก คือ คุณลักษณะทั่วไปของผู้เรียน เช่น อายุ ระดับชั้น ความถนัด คุณลักษณะทั่วไปของผู้เรียนจะช่วยให้การตัดสินใจเลือกระดับของเนื้อหาวิชา และเลือกยกตัวอย่างที่มีความหมายที่ดีต่อผู้เรียนได้

อันดับที่สอง คือ การวิเคราะห์ความรู้พื้นฐานเฉพาะของผู้เรียน เราต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ของเนื้อหาวิชาเพื่อที่จะตัดสินใจได้ในเรื่องเกี่ยวกับสื่อและวิธีการสอน

วิธีวัดคุณลักษณะของผู้เรียน วิธีวัดที่เรียกว่า Pretest เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับสมมติฐานของผู้สอนที่มีต่อผู้เรียน การวัดนี้อาจหมายถึงการประเมินผลทั้งอย่างเป็นพิธีรีตองหรือไม่เป็นพิธีรีตอง การวัดก่อนการสอนจะทำให้สามารถวางแผนการสอนได้ถูกต้อง โดยไม่เสียเวลาในการไปสอนซ้ำในสิ่งที่ผู้เรียนรู้อีกด้วย

S = State Objectives ระบุจุดมุ่งหมาย โดยเน้นอย่างเฉพาะเจาะจง จุดมุ่งหมายส่วนใหญ่อาจมาจากการประเมินผล จากรายละเอียดเนื้อหาวิชา จากคำแนะนำหลักสูตร หรือครูผู้สอนกำหนดขึ้น ซึ่งจุดมุ่งหมายควรกำหนดถึงสิ่งที่ผู้เรียนควรทำได้จากผลการเรียน จุดมุ่งหมายไม่ใช่สิ่งที่ผู้สอนวางแผนใส่เข้าไปในการสอน แต่เป็นสิ่งที่ผู้เรียนควรจะได้ดึงออกมาจากบทเรียนนั้นๆ การได้บ่งจุดมุ่งหมายลงไปนั้น จะช่วยให้เราทำการเลือกสื่อและวิธีสอนได้อย่างถูกต้อง และยังสามารที่จะสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้นอกจากนี้ยังช่วยให้การวัดผลเป็นไปอย่างเหมาะสม

S = Select, Modify, or Design Media การเลือก การดัดแปลง และการออกแบบสื่อ ซึ่งเป็นสะพานเชื่อมระหว่างผู้เรียนกับจุดมุ่งหมาย

การเลือกสื่อที่เหมาะสมนั้นต้องพิจารณาตามหลัก 3 ประการ คือ

1. การเลือกสื่อที่มีอยู่ องค์ประกอบที่เป็นหลักการพิจารณาเลือกมีดังนี้คือ พิจารณาคุณลักษณะของผู้เรียน พิจารณาธรรมชาติของจุดมุ่งหมาย พิจารณาลักษณะวิธีสอน พิจารณาข้อจำกัดของสภาพแวดล้อมการเรียนรู้การสอน
2. การดัดแปลงสื่อที่มีอยู่แล้ว ในกรณีที่เราไม่สามารถเลือกสื่อที่เหมาะสมมาใช้ได้ทันที เราอาจดัดแปลงสื่อที่มีอยู่ ซึ่งจะดีกว่าการผลิตขึ้นมาใหม่มาก
3. การออกแบบผลิตสื่อชิ้นใหม่ ในบางครั้งผู้สอนอาจต้องผลิตสื่อเพื่อมาใช้ประกอบการเรียนการสอนชิ้นใหม่ ซึ่งการผลิตชิ้นใหม่จะต้องคำนึงถึง จุดมุ่งหมาย ผู้เรียน ค่าใช้จ่าย ความเชี่ยวชาญด้านเทคนิค เครื่องมืออุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และเวลา

U = Utilize Media การวางแผน ต้องวางแผนถึงวิธีการใช้ และเวลาที่ใช้มากน้อยเพียงใด ตลอดจนการเตรียมห้องเรียน เครื่องมืออุปกรณ์ ความสะดวก วิธีนำเสนอที่ดี และกิจกรรมของผู้เรียน การใช้สื่อการสอนมีขั้นตอนดังต่อไปนี้คือ

1. การตรวจสอบสื่อ ก่อนที่จะใช้สื่อควรได้ตรวจสอบว่าสื่อั้นเหมาะสมกับผู้เรียน และจุดมุ่งหมายหรือไม่ ตลอดจนการประเมินผลสื่อั้นจากผู้ร่วมงานซึ่งเคยใช้มาก่อน และผู้สอนควรได้ตรวจสอบด้วยตนเองด้วย เพื่อจะได้แก้ไขข้อบกพร่องได้ก่อนนำไปใช้จริง

2. การฝึกหัดนำเสนอสื่อ หลังจากได้ตรวจสอบสื่อแล้วผู้สอนควรได้ทดลองใช้ด้วยตนเองอย่างน้อยหนึ่งครั้งก่อนนำไปใช้จริง เพื่อให้ทราบข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงแก้ไข การฝึกหัดนำเสนอสื่อยังรวมไปถึงการฝึกหัดบุคลิกภาพ กิริยา ท่าทางในการนำเสนอด้วย

3. การเตรียมผู้เรียน ผู้เรียนจะเรียนได้ดีขึ้นอยู่กับการณ์ที่ผู้เรียนได้ถูกเตรียมสำหรับการนำเสนอั้นอย่างไร

4. การนำเสนอสื่อ ในการนำเสนอสื่อให้ได้ผลถึงขีดสูงสุดของจุดมุ่งหมายนั้น ผู้สอนอาจจะต้องปฏิบัติตนเหมือนนักแสดงเพื่อเรียกร้องความสนใจจากผู้ชม

R = Require Learner's Response การให้ผู้เรียนได้มีปฏิริยาตอบสนอง ในสิ่งที่เขาเรียน และควรได้มีการเสริมแรงสำหรับการมีปฏิริยาตอบสนองที่ถูกต้องในชั้นแรกสุด การเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้เรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายไม่ควรขึ้นอยู่กับการสอน แต่ควรมีกิจกรรมซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกในปฏิริยาตอบสนอง และได้รับการตอบสนองที่เหมาะสมสำหรับการแสดงออกนั้น การให้ผู้เรียนได้มีปฏิริยาตอบสนองนั้นนักการศึกษาตระหนักว่า การที่ให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมร่วมในกระบวนการเรียนจะทำให้เกิดการเรียนรูที่ดีขึ้นอย่างมาก เราอาจออกแบบสื่อการสอนให้ผู้เรียนได้ตอบสนองได้ทั้งแบบเปิดเผยและไม่เปิดเผย

E = Evaluate การวัดผล หลังจากการสอนแล้ว เราจำเป็นต้องวัดประสิทธิผลและกระบวนการสอนทั้งหมด โดยมุ่งว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ และวัดผลว่าสื่อการสอนได้ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ด้วย โดยทั่วไปเรามักคิดถึงการวัดผลในลักษณะของการทดสอบที่ใช้วิธีเขียนลงกระดาษ ซึ่งเป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนเท่านั้น แต่ความจริงการวัดผลนั้นเราวัด 3 ประการ คือ

1. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน การวัดผลด้านนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของจุดมุ่งหมายเป็นสำคัญ

2. การวัดผลของสื่อและวิธีใช้สื่อ เป็นการวัดประสิทธิภาพของสื่อ ความคุ้มค่าของสื่อต่อผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ วัดเพื่อปรับปรุงสื่อ เพื่อผลในการนำไปดัดแปลงปรับปรุงให้ดีขึ้นสำหรับการนำไปใช้ในอนาคต เราอาจนำเอาผลที่ได้ของการอภิปรายในชั้นเรียน การสัมภาษณ์ และการสังเกตผู้เรียนมาใช้เป็นแนวในการวัดผลสื่อได้

3. การวัดผลของกระบวนการสอน แม้ว่าส่วนใหญ่การวัดผลจะทำเมื่อหน่วยการเรียนการสอนเสร็จสมบูรณ์แล้ว แต่เราอาจวัดผลก่อน ระหว่าง และหลังการสอนได้ การวัดผลจึงมิใช่สิ่งสุดท้ายของการสอน แต่เป็นจุดเริ่มต้นและเป็นวงโคจรต่อเนื่องในระบบการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ

แนวคิดในการใช้สื่อการเรียนการสอนของ De Kiffer (1965) ได้กล่าวไว้ว่าการใช้สื่อการเรียนการสอนขนาดโตและเมื่อใดนั้น ยังไม่สามารถกำหนดไว้ตายตัว ผู้สอนจะเป็นผู้พิจารณาเองว่าการใช้สื่อการเรียนการสอนขนาดโต ประเภทใด และเมื่อใด สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในการใช้คือ เนื้อหาวิชา ความรู้พื้นฐานของผู้เรียน ความสามารถของผู้เรียน และวัตถุประสงค์ในการสอนเรื่องนั้นๆ และได้กำหนดข้อแนะนำในการใช้ไว้ดังนี้

1. การเตรียมตัวของผู้สอน ผู้สอนจะต้องศึกษาสื่อการเรียนการสอน จนเป็นที่เข้าใจและใช้เป็นก่อนที่จะนำไปใช้จริง
2. เตรียมห้องเรียนให้เหมาะสม เช่น แสงสว่าง ความมืด และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ
3. การเตรียมผู้เรียนก่อนใช้และระหว่างการใช้ ถ้าจำเป็นต้องมีการอธิบายล่วงหน้าในการใช้ รวมทั้งรายละเอียดของเนื้อหาวิชา ประเด็นที่ศึกษา ผู้สอนต้องชี้แจงล่วงหน้า
4. ในระหว่างการใช้สื่อการเรียนการสอน ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงระยะเวลาที่ใช้และปฏิกิริยาของผู้เรียนระหว่างการใช้
5. สรุปผลของการใช้ทุกครั้ง เป็นการประเมินประสิทธิภาพของสื่อการสอนที่ใช้ว่ามีคุณค่าเพียงใด
6. การติดตามผลภายหลังการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น

แนวคิดในการนำสื่อการสอนมาใช้นี้ได้มีนักเทคโนโลยีทางการศึกษา Edgar Dale (1969) อ้างถึงใน นิรมล แสงสี (2535) อธิบายไว้ว่า การใช้โสตทัศนูปกรณ์ให้มีประสิทธิภาพนั้น ต้องมีการวางแผน มีการดูหรือฟังก่อน นักเรียนต้องรู้ว่าตนกำลังดูหรือฟังอะไร เพื่อวัตถุประสงค์อะไร สิ่งสำคัญที่ควรยึดหลักดังนี้

1. เลือกวัสดุอุปกรณ์ ด้วยความระมัดระวังเป็นพิเศษ โดยคำนึงถึงประโยชน์และขอบเขตความมุ่งหมาย
2. รู้จักวัสดุ โดยการทดลองดู ลองฟัง และลองใช้ก่อน เพื่อจะได้รู้ว่าเมื่อใช้จริงๆ จะประสบปัญหาอะไรบ้าง
3. ใช้วัสดุนั้นๆ ในเวลาที่เหมาะสมที่สุดและเหมาะสมที่สุดใด ตรงไหน
4. ต้องมีกิจกรรมต่อเนื่อง เช่น การอภิปราย การสอบถาม และการรายงาน เป็นต้น

การใช้สื่อ หรือชุดสื่อการเรียนการสอนให้เกิดประสิทธิภาพในการเรียนการสอนได้นั้น จำเป็นต้องรู้จักวิธีการใช้ ระบบการใช้ที่ถูกต้องเหมาะสม มีนักการศึกษาและนักเทคโนโลยีการศึกษา ได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีการใช้สื่อการเรียนการสอนไว้มากมาย ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะทำการศึกษาเกี่ยวกับการใช้ชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ดังนั้นจากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง พอที่จะสรุป และ

แบ่งระบบการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้แก่ การเตรียมการใช้ การใช้ การประเมินการใช้ และการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากการใช้

1. การเตรียมการใช้

การเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นการวางแผนการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนในช่วงท้ายของการเตรียมการสอน และเป็นขั้นตอนสำคัญในการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นการสร้างความพร้อมให้ครู ผู้เรียน สื่อการสอน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกหรือปัจจัยอื่นๆ เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การเตรียมการใช้ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของกระบวนการเริ่มต้นที่จะช่วยให้การใช้ไปสู่ความสำเร็จ ในการเตรียมใช้ที่นั้นผู้สอนหรือผู้เตรียมจะต้องทำการเตรียมและคำนึงถึงพิจารณาถึงหลายๆ สิ่ง หลายอย่าง

สันทัด ภิบาสสุข และพิมพ์ใจ ภิบาสสุข (2525) ได้กล่าวถึงการเตรียมพร้อมในการใช้สื่อการสอนไว้ว่า เพื่อให้การใช้สื่อการสอนดำเนินไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ ครูจะต้องเตรียมทุกๆ ด้านไว้ให้พร้อม คือ ด้านตัวครู นักเรียน ชั้นเรียน สื่อและอุปกรณ์ต่างๆ

1. การเตรียมตัวครู

- 1.1 พิจารณาคุณค่าและจุดมุ่งหมายของบทเรียนที่จะสอน
- 1.2 พิจารณาความต้องการและความสนใจของผู้เรียน
- 1.3 พิจารณาถึงสิ่งที่จะอาจจะเป็นปัญหาในการสอน
- 1.4 เตรียมแผนการสอน
- 1.5 จัดหาหรือทำสื่อการสอน
- 1.6 พิจารณาถึงวิธีที่จะใช้สื่อการสอนนั้นให้ได้ผลดีที่สุด
- 1.7 เตรียมและทดลองใช้สื่อการสอนเป็นอย่างดีก่อนใช้ในห้องเรียน
- 1.8 เตรียมอุปกรณ์ หรือสื่อการสอนอื่นที่เหมาะสม
- 1.9 จัดลำดับสื่อการสอนที่จะใช้ไว้ตามลำดับก่อนหลังและวางไว้ให้เหมาะสม

2. การเตรียมผู้เรียน

- 2.1 อธิบายให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะใช้สื่อการสอนอะไร สอนอะไร
- 2.2 อธิบายให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าจะต้องมีส่วนร่วมในระหว่างการใช้สื่อการสอนอย่างไรบ้าง
- 2.3 อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่า กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ หลังจากการใช้สื่อการสอนมีอะไรบ้าง

3. เตรียมชั้นเรียน

- 3.1 เตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะต้องใช้ร่วมกับสื่อการสอนที่เลือกไว้
- 3.2 ตรวจสอบสภาพของห้องที่จะใช้สื่อการสอนล่วงหน้า เช่น การควบคุมแสงสว่าง
- 3.3 เตรียมเครื่องมือต่างๆ ที่จำเป็น เช่น เครื่องบันทึกเสียง
- 3.4 จัดบรรยากาศในห้องให้สะดวกสบาย เช่น การถ่ายเทอากาศ อุณหภูมิ

การเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนดังกล่าวสอดคล้องกับที่ พนม อินวกุล (2527) ที่ได้กล่าวถึงการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนไว้ว่า เมื่อเลือกสื่อที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์แล้ว ก็นำไปใช้ควรมีการเตรียมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการใช้ให้พร้อม เพื่อผลที่ดีซึ่งได้แก่ การเตรียมสื่อ เตรียมผู้สอน เตรียมผู้เรียน และเตรียมสถานที่

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531) ได้กล่าวถึงการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนไว้ว่า การเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นการวางแผนการใช้สื่อการเรียนการสอน เป็นขั้นตอนในช่วงท้ายของการเตรียมการสอน เป็นการสร้างความพร้อมให้กับครู ผู้เรียน สื่อการเรียนการสอน ตลอดจนสิ่งอำนวยความสะดวกหรือปัจจัยอื่นๆ เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

1. การเตรียมพร้อมของตัวครู เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกของการใช้สื่อการเรียนการสอน เพราะครูเป็นผู้เลือกจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน ดังนั้นครูควรจะมีการเตรียมตัวในด้านต่อไปนี้
  - 1.1 ศึกษาบทเรียน ครูจะต้องศึกษาบทเรียนจากคู่มือครู และแผนการสอน
  - 1.2 เตรียมการสอน กำหนดชนิด และเวลาของการใช้สื่อการเรียนการสอน
  - 1.3 จัดหาสื่อการเรียนการสอน ถ้าต้องมีการผลิต ผู้ผลิตต้องศึกษาวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการผลิต เพื่อช่วยให้สามารถผลิตสื่อการเรียนการสอนได้ตรงตามความต้องการ
  - 1.4 ศึกษารายละเอียดจากคู่มือของสื่อการเรียนการสอน (ถ้ามี)
  - 1.5 จัดเตรียมสื่อการเรียนการสอนอื่นๆ และวัสดุที่ต้องใช้ร่วมกับสื่อการสอน
  - 1.6 ทดลองใช้
2. การเตรียมตัวผู้เรียน การเตรียมตัวผู้เรียนเป็นการสร้างความพร้อมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนก่อนที่จะมีการใช้สื่อการเรียนการสอน ซึ่งสามารถปฏิบัติได้ดังนี้
  - 2.1 การใช้สื่อการเรียนการสอนบางอย่าง ครูและนักเรียนควรกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนพร้อมกัน
  - 2.2 ช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้จากสื่อการเรียนการสอนด้วยวิธีการต่างๆ เช่น
    - 2.2.1 กระตุ้นให้ผู้เรียนสนใจในสื่อที่ครูนำมาใช้ประกอบในกิจกรรมการเรียนการสอนเพราะความสนใจจะช่วยให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความตั้งใจ และมีเจตคติที่ดี

2.2.2 พยายามสัมพันธ์สิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่ ให้เข้ากับประสบการณ์ของผู้เรียน ดังนั้นจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์พฤติกรรมเบื้องต้นผู้เรียนก่อน

2.2.3 ให้ความรู้พื้นฐาน เกี่ยวกับลักษณะของสื่อการเรียนการสอนที่ใช้

2.3 เตรียมผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนให้มากที่สุด

3. การเตรียมสื่อการเรียนการสอน มีแนวทางในการปฏิบัติดังนี้

3.1 ตรวจสอบสื่อการเรียนการสอนว่าตรงกับจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนหรือไม่ โดยการทดลองใช้

3.2 จัดลำดับของสื่อให้เหมาะสมถูกต้อง

3.3 จับเวลาการทดลองใช้สื่อ เพื่อประมาณเวลาให้เหมาะสมกับการปฏิบัติจริง

3.4 เตรียมเครื่องมือวัสดุอุปกรณ์ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน

3.5 เตรียมอุปกรณ์ต่างๆ ที่จะใช้ร่วมให้พร้อม เช่น สายไฟ

4. การเตรียมการในด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก

5. การเตรียมการในด้านห้องเรียน

5.1 จัดเก้าอี้ให้เพียงพอ ให้ผู้เรียนมองเห็นและได้ยินเสียงอย่างชัดเจน

5.2 ตรวจสอบระบบแสงสว่าง และการถ่ายเทอากาศ

5.3 ขจัดสิ่งรบกวนภายนอก ที่จะเบนความสนใจผู้เรียน

5.4 จัดรูปแบบโต๊ะเก้าอี้ให้เหมาะสมกับสื่อการเรียนนั้น เช่น เกม

มนตรี แยมกสิกร (2526) ได้กล่าวว่าในการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น สิ่งที่ต้องกระทำคือ

1. วิเคราะห์เนื้อหา และกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอน

2. พิจารณาว่าจะใช้สื่อในขั้นตอนใดของการเรียนการสอน

3. วิเคราะห์ตัวผู้เรียน ความสามารถทางสติปัญญา อัตราการเรียน ลักษณะการเรียน และประสบการณ์เดิม

4. เลือกสื่อตามเกณฑ์คุณสมบัติที่ดีของสื่อแต่ละประเภท

5. ควรพยายามเลือกใช้สื่อ ในลักษณะสื่อประสม

6. ศึกษาหรือทดลองใช้สื่อนั้นก่อน

7. ครูต้องเตรียมตัวให้พร้อมทั้งด้านความรู้เกี่ยวกับสื่อนั้น ตลอดจนทราบแนวทางที่จะใช้สื่อนั้นอย่างมีประสิทธิภาพ

8. เตรียมห้องเรียนให้พร้อม

9. เตรียมสื่อหรืออุปกรณ์เสริมอื่นๆ

10. เตรียมผู้เรียนให้พร้อมทั้งด้านความสนใจ และอาจปูพื้นฐานเกี่ยวกับการใช้สื่อนั้นๆ ก่อน

จากแนวคิดต่างๆ ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ในการเตรียมการใช้สื่อการเรียนการสอน นั้น จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการเตรียมการในหลายๆ ส่วนที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การใช้สื่อการเรียนการสอนบรรลุผลสูงสุด สามารถสรุปได้ดังนี้

1. สิ่งที่ครูควรพิจารณาในขั้นต้น ครูจะต้องพิจารณาและเข้าใจถึงสิ่งต่อไปนี้ คือ จุดมุ่งหมายของเนื้อหาวิชาและการสอน รูปแบบและระบบของการเรียนการสอน ลักษณะของผู้เรียน และหน้าที่ของสื่อการสอนแต่ละชนิด วัสดุอุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่มี
2. การเตรียมตัวของครู ครูควรจะต้องศึกษาบทเรียนจากคู่มือครู และแผนการสอน พิจารณาคคุณค่าและจุดมุ่งหมายของบทเรียนที่จะสอน เตรียมการสอน พิจารณาความต้องการและความสนใจของนักเรียน พิจารณาถึงสิ่งที่จะอาจจะเป็นปัญหาในการเรียนการสอน เตรียมแผนการสอน ศึกษารายละเอียดจากคู่มือของสื่อการเรียนการสอนจัดหาหรือทำสื่อการเรียนการสอนจะต้องศึกษาถึงวัสดุอุปกรณ์ และวิธีการผลิต จัดเตรียมสื่อการเรียนอื่น ๆ และวัสดุที่จำเป็นต้องใช้ร่วมกับสื่อการเรียน พิจารณาถึงวิธีที่จะใช้สื่อการเรียนนั้นให้เป็นผลดีที่สูงสุด เตรียมและทดลองใช้สื่อการเรียนเป็นอย่างดีก่อนใช้ในห้องเรียน เตรียมอุปกรณ์ จัดเรียงลำดับสื่อการเรียนที่จะใช้ไว้ตามลำดับก่อนหลังที่ต้องการ และวางไว้ในที่ที่เหมาะสม
3. การเตรียมตัวผู้เรียน เป็นการสร้างความพร้อมให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนก่อนที่จะมีการใช้สื่อการเรียน ครูควรมีการอธิบายให้ผู้เรียนทราบล่วงหน้าว่าต้องมีส่วนร่วมในระหว่างการใช้สื่อการเรียนอย่างไร อธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจว่ากิจกรรมที่ต้องปฏิบัติหลังจากใช้สื่อการเรียนประกอบแล้วมีอะไรอีกบ้าง การใช้สื่อการเรียนบางอย่างครูและนักเรียนควรกำหนดจุดมุ่งหมายในการเรียนการสอนพร้อมกัน ช่วยให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะเรียนรู้ ด้วยวิธีต่างๆ และเตรียม ผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนให้มากที่สุด
4. การเตรียมสื่อการเรียน การเตรียมสื่อการเรียนเป็นการเตรียมพร้อมทั้งด้านสื่อการเรียน วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนห้องเรียน และสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ ที่มีส่วนต่อการเรียนการสอนก่อนที่จะลงมือใช้สื่อ
5. เตรียมชั้นเรียน เตรียมสิ่งอำนวยความสะดวกที่ต้องใช้ร่วมกับสื่อการเรียนที่เลือกไว้ ตรวจสอบสภาพห้องที่ต้องใช้สื่อการเรียนล่วงหน้า เตรียมเครื่องมือต่างๆ ที่จำเป็น และจัดบรรยากาศของห้องให้สะดวกสบาย
6. การเตรียมการในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ โดยเตรียมวัสดุให้เพียงพอ ตรวจสอบระบบแสงสว่าง และการถ่ายเทอากาศภายในห้องเรียน จัดตั้งสิ่งรบกวนภายนอกที่จะเบนความสนใจของผู้เรียนให้หันเหไปทางอื่น

2. การใช้

การนำสื่อการเรียนมาใช้ในการเรียนการสอนนั้น เป็นขั้นตอนที่สำคัญของระบบการใช้สื่อการเรียนการสอน ได้มีนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนไว้ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2531) ได้กล่าวถึงการใช้สื่อการสอนไว้ว่า การใช้สื่อการเรียนการสอนมีหลักที่ควรยึดเป็นแนวปฏิบัติดังนี้

1. ควรมีการสร้างความพร้อมให้กับนักเรียนก่อน โดยอาจมีกิจกรรมนำเข้าสู่บทเรียน หรือมีการกล่าวนำกระตุ้นความสนใจของนักเรียน
2. การเสนอสื่อการเรียนการสอน ต้องให้เหมาะสมตามลำดับขั้นของแผนการสอน และควรเสนอเมื่อถึงเวลาตามลำดับ ตามที่วางแผนไว้จนครบ
3. อุปกรณ์หรือสื่อการเรียนการสอนใดที่ใช้แล้ว ควรเก็บทันที ไม่ควรตั้งแสดงไว้ เพราะอาจทำให้มีจุดสนใจมากเกินไป
4. ในขณะที่ใช้สื่อการเรียนการสอนทุกครั้งควรพยายามสังเกต สสำรวจข้อบกพร่องของสื่อ และผู้ใช้สื่อด้วยเสมอเพื่อเป็นข้อมูลในการนำไปปรับปรุงให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

พนม อินวกุล (2527) กล่าวถึงการใช้สื่อการสอนไว้ว่า การใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมจะเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ได้ แต่การใช้ไม่มีกฎเกณฑ์ตายตัวว่าจะใช้สื่อไหนเมื่อใด เท่าไรหรืออย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับเนื้อหาวิชาที่สอน พื้นฐานและความเข้าใจถูกต้องของผู้เรียน รวมทั้งคุณประโยชน์ของตัวสื่อเอง ผู้ใช้จะต้องตัดสินใจถึงความเหมาะสมในการใช้เอง การใช้สื่อการสอนที่ไม่เหมาะสมหรือกรณีจำเป็นที่ต้องใช้อาจเป็นความพยายามที่สูญเปล่า

นิรมล แสงสี (2535) ได้กล่าวถึงการใช้สื่อการสอนไว้ว่า ในการใช้สื่อการสอนนั้น ควรปฏิบัติดังนี้

1. การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม
2. ตอบและอธิบายข้อซักถามของผู้เรียน
3. สสำรวจตัวครูทั้งสีหน้าและท่าทาง
4. ใช้สื่อการสอนอย่างมีขั้นตอน
5. การจัดเก็บรักษาหลังการใช้สื่อการสอน

สันทิต ภิบาลสุข และพิมพ์ใจ ภิบาลสุข (2525) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนไว้ว่า

1. นำสื่อการสอนออกใช้ตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอน โดยให้ผู้เรียนได้มีกิจกรรมร่วมด้วยอย่างทั่วถึงกัน
2. ใช้เทคนิคของการเสนอสื่อการสอนที่ดีและถูกต้อง
3. พยายามพิจารณาหรือสังเกตปฏิกิริยาของผู้เรียนที่มีต่อสื่อการสอนนั้น เพื่อจะได้นำมาปรับปรุงในการใช้คราวต่อไป
4. ใช้สื่อการสอนให้อยู่ภายในเวลาที่กำหนดไว้

นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษากล่าวถึง การนำสื่อการเรียนการสอนมาใช้ว่า ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ (สมบุรณ์ สงวนญาติ, 2534)

1. การใช้สื่อการสอนตามแผนที่วางไว้โดยปฏิบัติตามขั้นตอน ตามวิธีการและเวลาที่กำหนดไว้ สื่อบางชนิดใช้ในการนำเข้าสู่บทเรียน บางชนิดใช้ประกอบคำอธิบาย บางชนิดใช้สรุป จึงควรคำนึงถึงเทคนิคการใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์มากที่สุด
2. จัดสภาพเพื่อให้เกิดการใช้สื่อดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งได้แก่
  - 2.1 เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการใช้ โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้การเรียนการสอนในครั้งนั้นๆ มีความหมายต่อตัวผู้เรียนยิ่งขึ้น และนอกจากนั้นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ย่อมเป็นการสร้างเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ในมิติต่างๆ และก่อให้เกิดพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองอีกด้วย
  - 2.2 ตอบและอธิบายข้อซักถามของผู้เรียน ซึ่งสาระสำคัญ ขั้นตอน และข้อเท็จจริงต่างๆ ที่ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้จากสื่อเหล่านั้นๆ ตลอดจนแนะนำ วิธีการเรียนรู้จากสื่อการสอนจากผู้เรียน
  - 2.3 พยายามสำรวจตัวครูเองอยู่เสมอ ในระหว่างการใช้อุปกรณ์การสอน ไม่ว่าจะ เป็นสีหน้า ท่าทาง ในขณะที่สอน
  - 2.4 อุปกรณ์หรือสื่อการสอนใดที่ใช้แล้ว ควรเก็บทันที ไม่ควรตั้งแสดงไว้เพราะ อาจทำให้มีจุดสนใจมากเกินไป ทำให้ผู้เรียนเบนความสนใจไปอยู่กับสื่อที่ใช้แล้ว

ฉลองชัย สุวัฒน์บุรณ์ (2529) ได้กล่าวว่า การดำเนินการใช้สื่ออาจแยกเป็นขั้นตอนได้ 4 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. ขั้นสร้างความพร้อมของนักเรียน ในตอนต้นครูจะต้องสร้างความพร้อมของนักเรียน โดยให้นักเรียนได้ทราบวัตถุประสงค์ การสอนให้นักเรียนเห็นความจำเป็นและความสำคัญที่จะต้องใช้สื่อต่างๆ
2. ขั้นการเสนอสื่อ ครูจะต้องดำเนินการตามหลักการดังนี้ คือ
  - 2.1 ใช้เทคนิคการเสนอสื่อให้สร้างความสนใจให้นักเรียนมีความตั้งใจจะเรียนอย่างสูงสุด ใช้สื่อที่เตรียมมาเสนอตามขั้นตอนที่เตรียมไว้
  - 2.2 ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนให้มากที่สุด
  - 2.3 ใช้เทคนิคการเสนอสื่อที่ถูกต้องเหมาะสมในการเสนอสื่อเหล่านั้น
  - 2.4 ในขณะที่เสนอสื่อ ครูจะต้องให้นักเรียนได้ดู ได้ฟัง สื่อเหล่านั้นเพียงพอที่จะเข้าใจเนื้อหาหรือส่วนสำคัญต่างๆ
  - 2.5 ในระหว่างที่เสนอสื่อ ถ้านักเรียนไม่เข้าใจตอนใด ครูควรให้นักเรียนได้ดูหรือฟังสื่อชิ้นซ้ำอีกก็ได้
  - 2.6 สังเกตปฏิกิริยาตอบสนองต่อสื่อ ในด้านความมั่นใจ ความร่วมมือของนักเรียน และความเข้าใจเนื้อหาหรือการกระทำหรือกิจกรรมที่สื่อเสนอได้มากน้อยเพียงใด
  - 2.7 ครูใช้เทคนิคการให้รางวัลหรือเสริมแรง

3. ชั้นสรุป เมื่อจบการเสนอแล้วต้องมีการอภิปราย สรุปหาคำตอบต่าง ๆ
4. กิจกรรมติดตามผล กิจกรรมบางอย่างนักเรียนจะต้องกระทำหลังจากได้ดูได้ฟัง สื่อนั้นเมื่อจบบทเรียนแล้ว

สื่อต่าง ๆ จะมีความหมายหรือประโยชน์ต่อการเรียนการสอนมากเพียงใดขึ้นอยู่กับวิธีการใช้ของครูเป็นสำคัญ ถ้าผู้สอนไม่รู้จักใช้ หรือใช้ไม่เหมาะสมแล้ว นอกจากสื่อนั้นจะไม่มีประโยชน์ต่อการเรียนการสอนแล้ว ยังอาจทำให้บทเรียนนั้นยุ่งยากซับซ้อนยิ่งขึ้นและอาจทำให้เกิดผลร้ายมากกว่าผลดี จากแนวคิดต่าง ๆ ที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ในการใช้สื่อการเรียนการสอนให้ประสบผลสำเร็จมีหลายส่วนที่เกี่ยวข้อง สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ควรมีการสร้างความพร้อมให้กับผู้เรียนก่อน เพื่อกระตุ้นความสนใจของนักเรียน หรือเป็นการนำเข้าสู่บทเรียน
2. นำเสนอสื่อการเรียนการสอนตามที่กำหนดไว้ในแผนการสอนโดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างทั่วถึง
3. ในการเสนอสื่อการเรียนการสอนควรใช้เทคนิคที่ถูกต้องเหมาะสม
4. ควรมีการสรุปเมื่อจบการเสนอสื่อการเรียนการสอนแล้ว
5. ควรมีกิจกรรมเพื่อติดตามผลสำหรับนักเรียน หลังจากได้ดูได้ฟังสื่อนั้น ๆ หรือเมื่อจบบทเรียนแล้ว

3. การประเมินการใช้

การประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอนเป็นขั้นตอนที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ที่จะส่งผลให้ผู้ใช้ได้ทราบข้อมูลในการที่จะนำไปปรับปรุงการใช้สื่อการเรียนการสอนในครั้งต่อไป มีนักการศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการใช้สื่อไว้หลายท่านดังนี้

กิดานันท์ มลิทอง (2536) ได้กล่าวถึง การประเมินการใช้สื่อการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มนตรี แยมกลสิกร (2526) ไว้ว่า การประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอนในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. ประเมินการวางแผนการใช้สื่อ เป็นการประเมินเพื่อดูว่าได้ใช้สื่อไปตามที่วางแผนไว้หรือไม่ หรือเป็นไปเพียงตามหลักทฤษฎีแต่ไม่สามารถปฏิบัติจริงได้
2. การประเมินกระบวนการใช้สื่อ โดยประเมินว่าการใช้สื่อนั้นมีปัญหาอุปสรรคขัดข้องอะไรบ้าง มีสาเหตุมาจากอะไร ได้มีการเตรียมการป้องกันไว้ก่อนหรือไม่ ดำเนินการตามขั้นตอนทางเทคนิคหรือไม่ เป็นต้น
3. การประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่อ ซึ่งมักจะเกิดผลกับนักเรียนโดยตรง ประเมินในประเด็นว่า ผลของการใช้สื่อตามแผนและกระบวนการที่วางไว้นั้น ก่อให้เกิดผลแก่นักเรียนอย่างไร นักเรียนเข้าใจหรือบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้ตามเกณฑ์ หรือต่ำกว่าเกณฑ์

สันทัด ภิบาลสุขและพิมพ์ใจ ภิบาลสุข (2525) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการสรุปและประเมินการใช้สื่อไว้ว่า

1. ครูควรตั้งคำถามสรุปเรื่องเป็นตอนๆ
2. อธิบายถึงสิ่งที่ผู้เรียนยังสงสัยหรือไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง
3. ทดสอบความเข้าใจถ้าเห็นสมควร
4. อภิปรายถึงสื่อการสอนที่ได้ใช้ไปแล้วโดยละเอียด ซึ่งเป็นการประเมินผลประสิทธิภาพของสื่อการสอนนั้นด้วย เป็นการให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวิจารณ์ หรืออาจใช้วิธีถามคำถามเพื่อดูว่าผู้เรียนบรรลุถึงพฤติกรรมที่ต้องการหรือไม่ มากน้อยเพียงใด คำถามที่ใช้ในการประเมินเพื่อความเหมาะสมของสื่อการสอน ได้แก่

- 4.1 ความต้องการของผู้ผลิตและจุดมุ่งหมาย
  - 4.1.1 มีประโยชน์หรือไม่
  - 4.1.2 สำคัญเพียงใด
  - 4.1.3 ต้องการให้ผู้เรียนรู้อะไร เป็นต้น
- 4.2 ผู้เรียน
  - 4.2.1 เข้าใจเนื้อหาหรือไม่ (ความยากง่ายของเนื้อหา)
  - 4.2.2 เห็นความสำคัญของเนื้อหานั้นหรือไม่ เป็นต้น
- 4.3 เนื้อหาในสื่อการสอน
  - 4.3.1 ทำให้ผู้เรียนมีความรู้สึกรู้สึอย่างไร
  - 4.3.2 ลำดับเรื่องดี หรือเหมาะสมหรือไม่เพียงใด
  - 4.3.3 เนื้อหาตรงกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการหรือไม่ เป็นต้น
- 4.4 วิธีการใช้สื่อการสอน
  - 4.4.1 การสอนทำได้เหมาะสมหรือไม่
  - 4.4.2 ใช้เวลามากหรือน้อยไป
  - 4.4.3 บุคลิกของผู้ใช้เป็นอย่างไร เป็นต้น
- 4.5 คุณภาพทางเทคนิค
  - 4.5.1 ลักษณะของภาพ สี เสียง
  - 4.5.2 ขนาดของภาพ ตัวอักษร
  - 4.5.3 คำบรรยาย เสียงประกอบ เป็นต้น
- 4.6 การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมเพียงใด

ฉลองชัย สุรวัฒนบุรณ (2529) ได้กล่าวถึงการประเมินผลการใช้สื่อการสอนไว้ว่า ในการประเมินผลสื่อการสอนนั้นควรจะครอบคลุม ในประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้ คือ

1. การประเมินผลสื่อ โดยดูว่า สื่อนั้นใช้แล้วบรรลุวัตถุประสงค์การสอนตอนใดข้อใด นักเรียนชอบเนื้อหาของสื่อตอนไหน เด็กแสดงออกตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด

สื่อนั้นเนื้อหายาวไปหรือยุ่งยากซับซ้อนเกินไปหรือไม่ การใช้เวลา เนื้อหาใช้ประโยชน์ได้ดี สำหรับบทเรียนนั้นมากน้อยเพียงใด สื่อนั้นคุ้มค่ากับเวลาและค่าใช้จ่ายไหม จำนวนสื่อที่ใช้ เหมาะสมหรือไม่ และจุดเด่นจุดด้อยของสื่อแต่ละชนิดมีอะไรบ้าง

2. การประเมินผลเทคนิคที่ใช้ โดยดูที่วิธีการเสนอสื่อของครู ความสามารถในการใช้สื่อของครู ข้อประเด็นปัญหาต่างๆ การเตรียมพร้อมสำหรับเด็กของครู ข้อบกพร่องของ กิจกรรมที่ให้นักเรียนทำ เป็นไปตามที่วัตถุประสงค์การสอนกำหนดหรือไม่ สภาพการณ์และ สิ่งอำนวยความสะดวก การเตรียมตัวของครู และเทคนิคการสอนต่างๆ ของครู

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอน สรุปได้ว่า ในการประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นสามารถประเมินได้หลายรูปแบบไม่ว่าจะเป็น ประเมินจากความต้องการของผู้ผลิต ประเมินจากจุดมุ่งหมาย ประเมินจากตัวผู้เรียน ประเมินเนื้อหาในสื่อการสอน ประเมินวิธีใช้สื่อการสอน ประเมินคุณภาพทางเทคนิค และ การมีส่วนร่วมของผู้เรียน เป็นต้น ซึ่งจากวิธีการประเมินดังกล่าวสามารถแยกเป็นประเด็น หลักๆ ในการประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอนดังนี้

1. ประเมินการวางแผนการใช้สื่อการเรียนการสอน
2. ประเมินกระบวนการใช้สื่อการเรียนการสอน
3. ประเมินผลที่เกิดขึ้นจากการใช้สื่อการเรียนการสอน

การประเมินการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้นกระทำได้หลายวิธี และหลายขั้นตอน แต่สิ่งที่สำคัญสำหรับการประเมินการใช้สื่อการสอนก็คือ การนำข้อมูลที่ได้จากการประเมิน ไปปรับปรุงการใช้สื่อการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป หากผู้ประเมินมิได้นำ ข้อมูลที่ได้จากการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงก็ถือได้ว่า การประเมินนั้นเป็นการกระทำ และความพยายามที่สูญเปล่า

4. การจัดกิจกรรมต่อเนื่อง

การจัดกิจกรรมต่อเนื่องหรือกิจกรรมเสริมการใช้ชุดสื่อการเรียนการสอนนั้นเป็น สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งซึ่งจะส่งผลให้การใช้สื่อการเรียนการสอน ประสบผลสำเร็จได้อย่าง ดี และเป็นส่วนสำคัญในการช่วยเสริมให้วัตถุประสงค์ที่ผู้สอนตั้งไว้บรรลุผล ซึ่งสามารถ ปฏิบัติได้ดังนี้

1. การหาวิธีให้ผู้เรียนได้ใช้ความรู้ความเข้าใจที่ได้เรียนไป
2. กำหนดกิจกรรมต่อเนื่องให้ผู้เรียนทำหลังจากใช้สื่อการสอนแล้ว เช่น อภิปราย การศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม การทำรายงาน การตอบคำถาม การศึกษานอกสถานที่ ฯลฯ (สันทัต ภิบาลสุข และพิมพ์ใจ ภิบาลสุข , 2525)

กล่าวโดยสรุป ระบบการใช้สื่อการเรียนการสอนนั้น เป็นการนำระบบการทำงานที่เป็นไปอย่างมีขั้นตอนโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ วิธีการสอน ผู้เรียน สื่อการเรียน และสิ่งแวดล้อม ความสะดวกต่าง ๆ การเตรียมความพร้อม ทั้งทางด้านตัวครู นักเรียน และสภาพแวดล้อม การนำสื่อการสอนมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพโดยคำนึงถึงความพร้อมของผู้เรียน เทคนิคการนำเสนอสื่อ การสรุปเนื้อหาที่ได้จากสื่อ การประเมินการใช้ ตลอดจนการจัดกิจกรรมต่อเนื่องจากการใช้ ทั้งนี้เพื่อให้สื่อการสอนนั้นเกิดประสิทธิภาพตามที่ต้องการหรือตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้นั่นเอง การนำไปใช้ หลังการประเมินผลการใช้สื่อการสอนแต่ละครั้ง ช่วยให้ครูทราบว่าสื่อการสอนนั้นก่อให้เกิดผลดี และผลเสียแก่นักเรียนอย่างไรบ้าง และช่วยให้ครูวางแผนการใช้ และปรับปรุงกระบวนการใช้ในครั้งต่อไป ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การปรับปรุงแก้ไข ในการประเมินการใช้สื่อการสอนจะช่วยให้ครูมองเห็นข้อบกพร่องต่าง ๆ และสามารถแก้ไขได้ถูกต้อง ซึ่งอาจจะเป็นการปรับปรุงแก้ไขในชั้นการเตรียมครู นักเรียน สื่อการสอน และสิ่งแวดล้อมความสะดวก รวมทั้งชั้นการใช้สื่อการเรียนการสอน และการปรับปรุงส่งผลให้กระบวนการเพื่อนำไปสู่จุดหมายที่วางไว้ได้ดียิ่งขึ้น

สภาพและปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

ในปัจจุบันการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเข้ามามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการศึกษาในทุกระดับ ทั้งในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยก็ได้มีพัฒนาการมาเป็นลำดับ ตั้งแต่ยังไม่มีหลักสูตรภาษาอังกฤษ จนกระทั่งถึงระดับที่มีหลักสูตรกำหนดไว้เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้นจำเป็นต้องมีอยู่เองที่ผู้วิจัยควรจะได้มีการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการในการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เพื่อที่จะได้เป็นพื้นฐานในการศึกษาวิจัย สำหรับความเป็นมาของพัฒนาการหลักสูตรภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษานั้น อาริรัตน์ น้ำเพชร (2529) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ การศึกษาพัฒนาการของหลักสูตรภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา ตั้งแต่พุทธศักราช 2435-2528 ” พบว่า ความเป็นมาของการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทย สรุปได้ว่า การศึกษาภาษาต่างประเทศในประเทศไทยได้เริ่มมาตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช สำหรับภาษาอังกฤษนั้นได้เริ่มต้นในปี พ.ศ.2371 การศึกษาภาษาอังกฤษในช่วงระยะแรกเป็นการศึกษาที่อยู่ในวงจำกัด ในขณะที่รัฐบาลไม่ได้มีส่วนในการจัดการศึกษาและยังไม่มีหลักสูตรใช้ สิ่งที่ใช้แทนหลักสูตรคือ หนังสือแบบเรียน ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติการสอบวิชา พ.ศ. 2433 ขึ้น เอกสารฉบับนี้ได้ใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษา ซึ่งนับได้ว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการกำหนดเนื้อหาวิชาต่างๆ รวมทั้งวิชาภาษาอังกฤษในหลักสูตรของไทย ต่อมาได้แก้ไขจนกลายเป็นหลักสูตรฉบับหนึ่ง ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์องค์ประกอบของหลักสูตรฉบับต่างๆ 5 ประเด็นคือ

1. ความมุ่งหมายของหลักสูตรในแต่ละสมัยมุ่งเน้นทักษะในด้านต่างๆ แตกต่างกันไป ในสมัยเริ่มแรกที่มีการสอนนั้นต้องการให้ผู้เรียนเข้าใจในความหมายที่ใช้ในการติดต่อ ต่อมาความมุ่งหมายเน้นด้านการศึกษาต่อในต่างประเทศและรับราชการ ในสมัยหลังความมุ่งหมายเปลี่ยนไปคือ มุ่งเน้นในการพัฒนาทักษะทั้ง 4 แต่ในปัจจุบันความมุ่งหมายของการสอนภาษาอังกฤษได้มุ่งเน้นทักษะในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารให้สอดคล้องกับการดำรงชีวิตในสังคมปัจจุบัน

2. เนื้อหาวิชา ในระยะแรกการกำหนดเนื้อหาวิชาเน้นเนื้อหาด้านการแปล มุ่งให้มีความรู้ทางภาษา กฎเกณฑ์และไวยากรณ์ต่างๆ ไม่ได้เน้นทักษะในด้านการฟังและพูด ในสมัยต่อมาเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษได้กำหนดให้เรียนแยกตามทักษะทั้ง 4 ให้ได้มีโอกาสฝึกทักษะการฟังและพูดมากขึ้น ปัจจุบันเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ ได้กำหนดให้มีความสอดคล้องกับความสนใจของนักเรียน และมุ่งเน้นให้มีความสามารถในการใช้ภาษา

3. อัตราเวลาเรียนของหลักสูตรในระยะแรกไม่ได้กำหนดเวลาลงไปอย่างแน่นอน ต่อมาได้กำหนดเวลาเรียนไว้รวมกับวิชาภาษาไทย เมื่อมีการกำหนดเป็นวิชาบังคับหรือวิชาเลือกแล้วจึงกำหนดให้เรียนสัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง

4. กระบวนการเรียนการสอนในสมัยแรกยังไม่เป็นแบบแผนที่แน่นอน ครูผู้สอนเป็นผู้กำหนดวิธีการสอนเองครูเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน มีหนังสือแบบเรียนเป็นสื่อ ต่อมาได้มีการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาเข้ามาช่วยในการสอนมากขึ้น ในปัจจุบันการเรียนการสอนเปลี่ยนไปคือเน้นในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร นักเรียนสามารถใช้ภาษาได้โดยใช้กลุ่มเป็นศูนย์กลางในการฝึก และใช้กิจกรรมเป็นเครื่องมือ นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนการสอน

5. การวัดและประเมินผล ในหลักสูตรระยะแรกใช้วิธีสอบความรู้เกี่ยวกับภาษา คือ ไวยากรณ์ต่างๆ เป็นแบบทดสอบอัตนัย ต่อมาจึงเปลี่ยนวิธีการสอบโดยใช้วิธีต่างๆ เพื่อทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาของนักเรียนได้กว้างขวางขึ้น จึงมีการทดสอบในทุกทักษะ และมีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัย การทดสอบมีความมุ่งหมายเปลี่ยนไป คือ ต้องการที่จะทดสอบเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน

การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในช่วงที่มีหลักสูตรกำหนดเป็นแนวทางในการเรียนการสอนนั้นสิ่งสำคัญคือการนำหลักสูตรไปใช้ สำหรับการนำหลักสูตรไปใช้นั้น โรงเรียนบุคลากรที่นำไปใช้จำเป็นต้องมีการจัดการ กระบวนการนำไปใช้ เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้บังเกิดผลสูงสุด เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษนั้น ชาลี ทิววงษ์ (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เขตการศึกษา 5” พบว่า ในด้านการเตรียมการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ ผู้บริหารโรงเรียนได้เตรียมครูโดยส่งครูไปเข้ารับการอบรม จัดครูเข้าสอนตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และความสนใจ เตรียมผู้ปกครองและนักเรียนโดยชี้แจง

ให้ทราบจุดประสงค์ของหลักสูตรและแนวการจัดการเรียนการสอน จัดอาคารสถานที่เรียน จัดหาเอกสารหลักสูตร ตลอดจนสนับสนุนในด้านสถานที่ผลิตและเก็บสื่อการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน ครูภาษาอังกฤษได้ร่วมกันในระดับกลุ่มโรงเรียนเพื่อจัดทำแผนการสอน แบบทดสอบ และเครื่องมือวัดจุดประสงค์การเรียนรู้ แต่ครูส่วนมากไม่ได้เขียนบันทึกการสอนเนื่องจากภาระการสอนและยังไม่เข้าใจหลักสูตร นอกจากนี้ครูผู้สอนยังได้จัดการสอนซ่อมเสริมนักเรียนที่มีพื้นฐานไม่เท่ากัน จัดตั้งชมรมภาษาอังกฤษ ครูผู้สอนยังต้องการความช่วยเหลือในด้านของขั้นตอนการดำเนินการวัดผลประเมินผล ซึ่งจากผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับที่ บุญล้อม ปานลักษณะ (2536) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การจัดหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ ในกลุ่มประสบการณ์พิเศษ หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ในโรงเรียนร่วมพัฒนาการใช้หลักสูตร สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ” พบว่า การเตรียมการจัดหลักสูตร โรงเรียนกำหนดนโยบายโดยยึดหลักความสอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร มีการจัดทำแผนการสอน สำนวจความรู้ ความถนัดของผู้สอน จัดการเรียนการสอนพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับท้องถิ่น จัดทำสื่อเอง จัดสภาพห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาคู่มือการวัดผลและประเมินผล และเตรียมเครื่องมือในการนิเทศและติดตามผล การดำเนินการจัดหลักสูตร เน้นทักษะกระบวนการและยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง วัดผลประเมินผลการเรียนด้วยวิธีทดสอบ และนิเทศติดตามผลการเรียนการสอนด้วยการเยี่ยมชั้นเรียน การติดตามประเมินผลการจัดหลักสูตร โรงเรียนติดตามประเมินผลด้วยการสอบถามจากครูผู้สอน ปัญหาการจัดหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดเอกสาร ครูมีวุฒิไม่ตรง สื่อไม่เพียงพอ ขาดงบประมาณ อาคารสถานที่ไม่เพียงพอ ขาดบุคลากรในการนิเทศ และไม่มีการนำผลมาปรับปรุงการจัดหลักสูตร

โรงเรียนเอกชนเป็นโรงเรียนที่มีการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างแพร่หลายมานาน และโรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษอย่างจริงจังจำนวนมากได้แก่โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย ซึ่งโรงเรียนดังกล่าวนอกจากจะใช้หลักสูตรภาษาอังกฤษของกระทรวงศึกษาธิการเป็นแนวทางแล้ว โรงเรียนดังกล่าวยังมีหลักสูตรภาษาอังกฤษของโรงเรียนคาทอลิกเองอีกด้วย อินทรีย์ บัวสมบุญรัตน์ (2537) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษในโรงเรียนคาทอลิก สังกัดสภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทย” พบว่า ในด้านการจัดทำหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการจัดตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรโดยไม่มี การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานก่อนการจัดทำ และไม่ได้กำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร แต่กำหนดเนื้อหาและกิจกรรมจากหนังสือเรียน วิธีการวัดผลและประเมินผลยึดระเบียบการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ด้านการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนส่วนใหญ่จัดเตรียมบุคลากรโดยการให้บุคลากรไปอบรม ดูงาน หรือลาศึกษาต่อ จัดครูเข้าสอนได้ตรงวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา จัดกิจกรรมการเรียนการสอนยึดผู้เรียนเป็น

ศูนย์กลาง สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำวัสดุหลักสูตร สื่อการสอนอยู่ในสภาพทันสมัย ใช้การได้ดี แต่ไม่เพียงพอ โรงเรียนยังมีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรตามความสนใจของผู้เรียน จัดสอนซ่อมเสริมทักษะด้านที่บกพร่องแก่ผู้เรียน และนิเทศติดตามผลโดยวิธีการสังเกตการสอนในชั้นเรียน ด้านการประเมินผลการใช้หลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ โรงเรียนส่วนใหญ่มีการประเมินผลด้านการจัดการเรียนการสอน โดยนำผลการประเมินมาใช้ปรับปรุงแผนการสอนของครู ด้านปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษพบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดทำหลักสูตร ส่วนปัญหาการนำหลักสูตรไปใช้ได้แก่ ปัญหาจำนวนนักเรียนแต่ละห้องมีมากเกินไป พื้นฐานความรู้ของนักเรียนแตกต่างกันและสื่อการสอนไม่เพียงพอ สำหรับปัญหาการประเมินผลการใช้หลักสูตรคือ ขาดการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยนั้นมีทั้งที่สังกัดภาครัฐและเอกชน สำหรับโรงเรียนเอกชนที่จัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาศึกษานั้น เป็นที่ยอมรับกันว่าย่อมจะต้องมีการแข่งขันกันในเรื่องคุณภาพเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในการที่จะส่งคนเข้ามาเรียน และผู้ที่มีส่วนสำคัญในการที่จะส่งบุตร หลาน หรือนักเรียนเข้ามาเรียนในโรงเรียนในโรงเรียนเอกชนนั้น ผู้ที่มีบทบาทในการตัดสินใจเลือกโรงเรียนก็คือ ผู้ปกครอง ที่เป็นผู้มีบทบาทสำคัญสำหรับโรงเรียนเอกชน อริยา สิริกุล (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ความคิดเห็นของผู้ปกครอง ครูภาษาอังกฤษ และผู้บริหาร เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ใน โรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯ” พบว่า ผู้ปกครองที่มีความสนใจในการเรียนของนักเรียน ส่วนใหญ่มีความเห็นว่านักเรียนควรเริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่ชั้นอนุบาล นักเรียนมีความสามารถเด่นชัดในด้านการออกเสียง อ่านและสะกดคำ ครูผู้สอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสามารถสูง และเห็นว่าเนื้อหาในบทเรียนยากเกินไป ครูผู้สอนภาษาอังกฤษส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้มีประสิทธิภาพ ควรเริ่มตั้งแต่ชั้นอนุบาล เนื่องจากเป็นวัยที่มีความสามารถในการออกเสียงได้ดีเป็นพิเศษ ครูผู้สอนมีความพร้อมและชอบสอนวิชาภาษาอังกฤษ และครูผู้สอนเห็นความจำเป็นที่ครูจะต้องจบสาขาการสอนภาษาอังกฤษ ผู้บริหารในโรงเรียนของอัครสังฆมณฑลกรุงเทพฯส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ตั้งเป้าหมายไว้สูงเกินไป เนื้อหามีมากและยากเกินไป ขาดครูที่มีความรู้ความสามารถในการสอนโดยตรง ขาดการนิเทศและติดตามผลอย่างจริงจัง นอกจากนี้ผู้ปกครองยังมีความคาดหวังสูง

สภาพของการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในชั้นเรียนนั้น บุคคลที่มีส่วนสำคัญต่อกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษได้แก่ ครูผู้สอน และตัวนักเรียน ครูผู้สอนเป็นผู้มีบทบาทโดยตรงในกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษว่าจะบรรลุผล หรือประสบผลสำเร็จเพียงใด อีระพงศ์ แก่นอินทร์ (2525) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัญหาและ

ความต้องการเพื่อปรับปรุงการสอนภาษาอังกฤษของครูในจังหวัดตรัง ” พบว่า ครูไม่มีความรู้ภาษาอังกฤษที่ถูกต้องดีพอ รวมทั้งไม่รู้ไม่เข้าใจวิธีสอนที่ดี ที่จะทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามจุดมุ่งหมาย ซึ่งปัญหาที่พบดังกล่าวสอดคล้องกับที่ พิมพา นาคสุข (2527) ได้ทำการศึกษาดังปัญหาการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร เฉพาะกรณีของเขตหน่วยศึกษานิเทศก์ หน่วย 6 พบว่า สาเหตุที่การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา ยังไม่ได้ผลตรงตามที่จุดประสงค์ในหลักสูตรกำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากครูผู้สอนเป็นประการสำคัญ จากการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของครูภาษาอังกฤษ พบว่าส่วนใหญ่ไม่ได้เรียนวิชาเอกภาษาอังกฤษมา ซึ่งอาจทำให้ครูขาดพื้นความรู้ ความเข้าใจในการสอนการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า นอกจากนี้ครูสอนภาษาอังกฤษบางคนยังไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการสอนภาษาอังกฤษตามหลักสูตรมาก่อนจึงทำให้ครูขาดความเข้าใจหลักสูตรอย่างแท้จริง อีกประการหนึ่ง ครูคนเดิมต้องสอนหลายวิชา ย่อมทำให้ครูไม่สามารถอุทิศเวลาให้กับการสอนได้เต็มที่ ในการเรียนการสอนโดยทั่วไปมักจะมีปัญหาต่าง ๆ ซึ่งปัญหาดังกล่าวอาจเกิดจากหลายสาเหตุ ทั้งจากตัวครูผู้สอน ตัวนักเรียน หรือสื่อการเรียนการสอน เป็นต้น ประเสริฐ ว่องวิจนะ (2528) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ การนำเสนอรูปแบบการเสริมสมรรถภาพครูภาษาอังกฤษในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ” พบว่า ปัญหาเกี่ยวกับตัวครูผู้สอนภาษาอังกฤษยังคงมีอยู่คือ ยังมีครูที่สอนภาษาอังกฤษที่ไม่เคยผ่านการอบรมตามหลักสูตรเลยจำนวนหนึ่ง ครูที่ทางโรงเรียนส่งไปอบรมเป็นครูที่ไม่ได้สอนวิชาภาษาอังกฤษอย่างแท้จริง ทำให้เกิดการสูญเปล่า การบรรจุ แต่งตั้ง โยกย้าย เมื่อบรรจุมาใหม่ก็ให้ทำการสอนภาษาอังกฤษเลยโดยไม่คำนึงถึงความรู้ ความสามารถ และความถนัดของครูผู้นั้นเลย หรือครูภาษาอังกฤษที่ผ่านการอบรมแล้วโยกย้ายไปอยู่โรงเรียนใหม่ ก็ไม่ได้สอนวิชาภาษาอังกฤษอีก ปัญหาที่สำคัญมากอีกประการหนึ่งก็คือ การที่ครูภาษาอังกฤษที่ผ่านการอบรมแล้ว ยังคงยึดถือวิธีการสอนตามแบบเดิม ตามความถนัดของตนเอง

ปัจจัยที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้น นอกจากตัวครูผู้สอนที่ได้กล่าวมาแล้ว ปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ ตัวผู้เรียน ซึ่งก็ได้แก่ความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน พื้นฐานทางการเรียนของผู้เรียน วิธีการเรียนรู้ของผู้เรียน เพ็ญศรี ชินตาปัญญากุล (2532) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “วิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูงในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร” พบว่า วิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ การวางแผนการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ การฝึกฝนภาษาอังกฤษ การควบคุมและตรวจสอบการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เทคนิคในการจำ คำศัพท์ โครงสร้างและไวยากรณ์ และการเดาความหมายคำศัพท์หรือรูปประโยคในบริบท โดยเฉลี่ยแล้วนักเรียนมีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน การส่งเสริมของครูเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 2 ด้าน คือ วิธีสอนของครูที่ส่งเสริมวิธีการ

เรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของครูแก่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษสูง พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วครูมีการปฏิบัติในระดับมาก และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านทั้ง 2 ด้าน พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วครูมีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้านการส่งเสริมของผู้ปกครองเกี่ยวกับวิธีการเรียนรู้ภาษาอังกฤษของนักเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 5 ด้าน คือ การจัดสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดหาอุปกรณ์การเรียนภาษาอังกฤษ การให้ความช่วยเหลือและความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ การเอาใจใส่และติดตามผลการเรียน และการสนับสนุนและเสริมกำลังใจ พบว่า โดยเฉลี่ยแล้วผู้ปกครองมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้านทั้ง 5 ด้าน พบว่า ด้านการให้การสนับสนุนและเสริมกำลังใจ โดยเฉลี่ยแล้วผู้ปกครองมีการปฏิบัติในระดับมาก นอกนั้นอีก 4 ด้าน โดยเฉลี่ยแล้วผู้ปกครองมีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในการนำหลักสูตรภาษาอังกฤษไปใช้ และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้ประสบผลสำเร็จนั้นมีปัจจัยหลายๆ ส่วนเข้ามาเกี่ยวข้องได้แก่ ปัจจัยพื้นฐานทั่วไป เช่น ครูผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตร ผู้ปกครอง หรือกระบวนการที่เข้ามาเกี่ยวข้องคือ กระบวนการนำไปใช้ทั้งทางด้านการเตรียมการ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การประเมิน และการจัดกิจกรรมเสริมและการใช้ชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษก็เช่นเดียวกัน การเตรียมการถือว่าเป็นสิ่งสำคัญของกระบวนการเริ่มต้นที่จะช่วยให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนำไปสู่ความสำเร็จ เป็นการสร้างความพร้อมให้กับบุคลากรผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้เรียน สื่อการสอน ตลอดจนจนถึงสิ่งอำนวยความสะดวก หรือปัจจัยอื่นๆ เพื่อให้การนำไปใช้ในกระบวนการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ การประเมินเป็นขั้นตอนสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะช่วยให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ได้ทราบข้อมูลป้อนกลับ เพื่อจะได้นำไปปรับปรุงแก้ไขต่อไป การจัดกิจกรรมต่อเนื่องหรือกิจกรรมเสริมการใช้ชุดสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษนั้นเป็นสิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง ซึ่งจะส่งผลให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษประสบผลสำเร็จได้ดี และเป็นส่วนสำคัญในการช่วยเสริมให้วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนตั้งไว้บรรลุผล